

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α΄ 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β΄ 1979-1981
Περίοδος Γ΄ 1992-2001
Περίοδος Δ΄ 2002-

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,
Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Σταύρ. Θεοδ. Κατσουλάκος,
Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Ηλεκτρονική επεξεργασία: ευγενική προσφορά των μεταπτυχιακών φοιτητών
του Εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος
του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΦΑΡΙΣ της Δ΄ περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό
τόπο:

micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5 €, εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα:

Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου,

Οι καταλήξεις σε -άκης και -άκος των επωνύμων της περιοχής μας 3

Σωτήρη Δ. Σωτηράκου, Την Άνοιξη του 1941 6

Σταύρου Α. Μυλωνάκου, Το Δαφνί 7

Βασιλείου Η. Χριστόπουλου, Κατασκευάζοντας μια ελαιοδεξάμενη (1916) 10

Παναγιώτη Ηλ. Κομνηνού. URBI ET ORBI 11

Οδυσσέα, Ξαναφτιάχνοντας το σπίτι μου 13

Ιωάννη Π. Κονίδη, Οφειλόμενο χρέος 14

Δημήτρη Γ. Κολλιλιάτη, Στο πανηγύρι του Μυστρά 16

Τάσου Δ. Βολτή, Ο Μπρούκλις 17

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Ο Σύλλογος Γονέων Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου 19

Καλομοίρας Κουτσουμπού-Κονίδη, Παρουσίαση βιβλίου:

«Κουμούσιώτικοι καημοί και ανύλαλοι». 20

Ευάγγελου Α. Κοκκορού, Δημοτικές εκλογές 21

Παναγιώτη Γ. Λαμπρινού, Επιτυχόντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ 22

Ιωάννη Π. Σταθάκου, Βιοκλιματική Αρχιτεκτονική 22

Παντελή Χριστάκου, Ύστερα από εξήντα χρόνια 28

Η.Γ.Μ., Δ.Θ.Κ., Της αγοράς 29

Ευάγγελου Α. Κοκκορού, Ανάλεκτα 30

Συνδρομές 30

Τα νέα μας 31

Εξώφυλλο: Πηγάδι στη Μούσγα (φωτ. Γ.Π.Α.)

Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου
**Οι καταλήξεις σε –άκης και –άκος
των επωνύμων της περιοχής μας**

Η σύνταξη μιας ιστορικής μελέτης προϋποθέτει ύπαρξη και ουσιαστική αξιοποίηση τεκμηρίων, ιστορικών πηγών. Όσο κι αν οι υποθέσεις βοηθούν, αν δεν στηρίζονται, δεν επιβεβαιώνονται από άμεσες ή έμμεσες μαρτυρίες, δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί γνώμη ή να θεμελιωθεί άποψη.

Στον χώρο μας, την ευρύτερη περιοχή του δήμου Φάριδος, αν εξαιρέσει κάποιος ελάχιστα μνημεία, κατάλοιπα του μακρινού παρελθόντος, λίγα γραπτά έχουν απομείνει από τα χρόνια των τεσσάρων αιώνων της Τουρκοκρατίας. Το τελευταίο εξηγείται, αν ληφθούν υπ' όψη το χαμηλό επίπεδο των Ελλήνων της εποχής και ο αιματηρός αγώνας για την απελευθέρωση της χώρας, στην διάρκεια του οποίου κατεστράφη και ό,τι είχε απομείνει.

Ευτυχώς, τα μοναστήρια διέσωσαν μερικές γραπτές πηγές της Τουρκοκρατίας· η προσφορά τους και στον τομέα αυτόν υπήρξε αναμφισβήτητη. Ειδικότερα, στο μοναστήρι της Ζερμπίτσας¹ σώζεται ένας αριθμός εγγράφων της εποχής αυτής. Κάποια από αυτά είναι του 17^{ου} και περισσότερα του 18^{ου} αι. Πρόκειται για εμμάρτυρες πωλήσεις, ανταλλακτήρια, διαθήκες μοναχών της Ζερμπίτσας και της Γόλας². Ο μοναστικός ζήλος διεφύλαξε τα περιουσιακά στοιχεία από ποικίλες επιβουλές σε στιγμές κυρίως αναρχίας και φόβου. Είναι απορίας άξιο και ευχής έργο, βέβαια, πώς τα ιστορικά αυτά τεκμήρια έφτασαν ως εμάς, ενώ είναι γνωστό ότι τα μοναστήρια της Ζερμπίτσας³ και της Γόλας⁴ δέχτηκαν επιθέσεις, υπέστησαν καταστροφές, άλλαξε το διοικητικό τους καθεστώς⁵.

Η γλώσσα στην οποία συντάσσονται οι εμμάρτυρες αυτές πωλήσεις είναι η ελληνική, μ' ένα τυπικό που αποτελεί κράμα καθομιλουμένης και στοιχείων από τη νομική και θρησκευτική παράδοση. Τούτο σημαίνει ότι η αμφοτεροβαρής αυτή σύμβαση αφορούσε στους Έλληνες και είχε αξία μόνο γι' αυτούς. Από την μελέτη πολλών δικαιοπρακτικών εγγράφων των μοναστηριών της περιοχής προκύπτει ότι ελάχιστες είναι οι τουρκικές λέξεις που είχαν παρεισφύσει κι αυτές αφορούν ορολογία στενά συναρτημένη με τα δημοσιονομικά συμφέροντα του κατακτητή, όπως

¹ Βλ. Θ. Ν. Σιμόπουλου, *Η ιερά μονή Ζερμπίτσας*, εκδ. Γρηγόρη, εν Αθήναις 1966 και Δ. Γ. Κατσαφάνα, *Ζερμπίτσα, Το ιερόν και σεβάσιμον μοναστήριον*, Αθήνα 1990.

² Θ. Κατσουλάκου – Β. Ασημομύτη, *Το μοναστήρι της Γόλας Λακωνίας*, Αθήνα 1991.

³ Το μοναστήρι της Ζερμπίτσας, το οποίο ήδη είχε υποστεί ζημιές κατά τα Ορλωφικά, Θ. Σ. Κατσουλάκου, Άγνωστο επεισόδιο των Ορλωφικών, *Λακωνικά Σπουδαί* 5 (1980) 435-441, στη διάρκεια του Αγώνα «κατεκάη», Ελένης Δ. Μελετιά, *Μοναστηριακά Λακωνίας*, *Λακωνικά Σπουδαί* I (1972) 350.

⁴ Το μοναστήρι της Γόλας, με αφορμή το θάνατο νέου Τουρκοβαρδουνιώτη (περί το 1795), γνώρισε την manía των Τουρκοβαρδουνιωτών. Κινητή και ακίνητη περιουσία λεηλατήθηκε. Οι μοναχοί εγκατέλειψαν το μοναστήρι, το οποίο μόλις το 1805 άρχισε δειλά να επαναλειτούργει, Θ. Σ. Κατσουλάκου – Β. Ασημομύτη, *ένθ αν.*, 28-30.

⁵ Τα στοιχεία που παρατίθενται βασίζονται σε ένα μεγάλο αριθμό εγγράφων και στον Κώδικα της Γόλας, φωτοτυπία των οποίων κατέχει ο γράφων.

μούλκια, από το τουρκικό *milk* που σημαίνει ιδιωτική περιουσία⁶, *λακάς*, πιθανόν περσική λέξη (*alāka*), που σημαίνει μερίδιο⁷, και *αμανάτι* (παρακαταθήκη), η οποία επιβιώνει ως τις μέρες μας.

Τα έγγραφα και οι πάσης φύσεως καταγραφές αποτελούν αφευδείς μάρτυρες της παρουσίας των οικογενειών στον τόπο μας, όπως: *Κομνηνού* (1465⁸, 1762⁹ και εξής), *Γορανίτη* (1634)¹⁰, *Λάσκαρη* (1634¹¹, 1751¹² και εξής), *Αλειφέρη* (1698)¹³, *Μενούτη* και *Σαχλά* (1751)¹⁴, *Μεροπούλη* (1753)¹⁵, *Καραδόντη* (1754)¹⁶, *Κονίδη* (1754)¹⁷, *Στούμπου* (1754)¹⁸, *Κούτσικα* (1757)¹⁹, *Θεοφιλάκου* (1757 και 1776)²⁰,

⁶ Κυρίως πρόκειται για «κτήματα πλήρους κυριότητας», Βλ. Βέρνας Μουταφτσιέβια, Αγροτικές σχέσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (15^{ος}-16^{ος} αι.), μετ. Ουρανίας Αστρινάκη – Ευαγγελίας Μπαλτά, εκδ. Πορεία, Αθήνα 1990, σ. 110.

⁷ Δ. Θ. Σιάτρα, Οι αγοραπωλησίες ακινήτων στην Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1992, σ. 88.

⁸ Κ. Ν. Σάθα, Documents inédits relatifs a l'histoire de la Grèce, Paris 1855, τ. IV, σ. 52.

⁹ Κ. Γ., σ. 10.

¹⁰ Τ. Α. Θ. Γριτσοπούλου, Η μονή Κούμπαρη, Λακωνικά Σπουδαί 1 (1972) 176 και Θ. Ν. Σιμοπούλου, 149. Η μνεία του ονόματος έκτοτε είναι συχνή. Γεωργάκης και Πετράκης Γορανίτης υπογράφουν (1668) τη διαθήκη του αποβιώσαντος στο μοναστήρι της Γόλας επισκόπου Καρυουπόλεως Θεοκλήτου, Π. Χ. Δούκα, Η Σπάρτη δια μέσου των αιώνων, εν Νέα Υόρκη 1922, σ. 694. Το 1763 ο Χριστόφιλος Γορανίτης αναφέρεται σε πωλητήριο έγγραφο, Θ. Σ. Κατσουλάκου, Πωλητήρια έγγραφα του 18^{ου} αι., Η Φάρις 14 (1996) 5. Γνωστή, εξάλλου, είναι και γειτονιά στην Κουμουστά ως Γορανιταίικα, γεγονός που προϋποθέτει την εκεί παρουσία της ομώνυμης οικογένειας:

Η Πάνου Χώρα να καεί, η Κάτου να βουλιάξει
και τα Γορανιταίικα Θεός να τα φυλάξει.

Π. Μαθαίου (Παλαιού), Τα Γορανιταίικα, Το Ξηροκάμπι 2 (1966) 3-4.

¹¹ Τ. Α. Θ. Γριτσοπούλου, *ἐνθ' αν.*, σ. 176, Θ. Ν. Σιμοπούλου, *ἐνθ' αν.*, σ. 149.

¹² Κώδικας Γόλας 9. Το επώνυμο απαντά συχνά στην περιοχή και ως τοπωνύμιο, στοιχείο που έρχεται να επιβεβαιώσει το γεγονός ότι γνωστές οικογένειες του δεσποτάτου του Μυστρά κατέληξαν στις πλαγιές του Ταϊγέτου, Π. Χ. Δούκα, *ἐνθ' αν.*, σ. 567 και Δ. Β. Βαγιακάκου, Βυζαντινά ονόματα και επώνυμα εκ Μάνης, Πελοποννησιακά 3-4 (1958-1959), 189.

¹³ Το επώνυμο είναι γνωστό στη Μάνη από το 1704, βλ. Κ. Κόμη, Βενετικά Κατάστιχα Μάνης-Μπαρδούνιας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998, σσ. 53 (και σημ. 108), 128, 131.

¹⁴ Τα επώνυμα αναφέρονται το 1704 και 1705 στη Μάνη, Κ. Κόμη, *ἐνθ' αν.*, σσ. 82, 83, 118.

¹⁵ Γνωστός ο Ηγούμενος της Γόλας Θεοδόσιος Μεροπούλης (1807-1827), ο οποίος ανέλαβε την ηγεμονία κάτω από δυσχερείς συνθήκες, Θ. Σ. Κατσουλάκου – Β. Ασημομήτη, *ἐνθ' αν.*, σσ. 30, 53.

¹⁶ Από το Μιχάλη Καραδόντη η οικογένεια πήρε το επώνυμο Μιχαλακάκος. Βασίλης Καραδόντης αναφέρεται το 1760, Ι. Π. Κονίδη, Η οικογένεια Κονίδη, Η Φάρις 37 (2004) 13.

¹⁷ Σύμφωνα με τοπική παράδοση η οικογένεια κατάγεται από τον Πόντο, Ι. Π. Κονίδη, *ἐνθ' αν.*, σ. 12.

¹⁸ Το 1754 μνημονεύεται ο Στρατήγης Στούμπος. Ομώνυμός του υπήρξε αγωνιστής του 1821, Χ. Π. Στούμπου, Στρατήγης Στούμπος, Το Ξηροκάμπι 22 (1975) 6.

¹⁹ Γνωστή οικογένεια της Σωτήρας, Κουτζακάκος, (βλ. Θ. Σ. Κατσουλάκου, Πωλητήρια έγγραφα, σ. 6), της οποίας σώζεται ο πύργος, Δ. Γ. Κασαφάνα, Παλαιοπαναγιά, σσ. 116-117. Κουτσικιάνικα ονομάζεται περιοχή της Σωτήρας, Βιβλίο Μεταγραφών Δήμου Φάριδος 11 (1871) 21.

²⁰ Θ. Σ. Κατσουλάκου, Πωλητήρια, σ. 6. Οικογένεια της Σωτήρας με σημαντική προσφορά στην Επανάσταση του 1821. Ως τόπος καταγωγής της θεωρείται ο Κότρωνας της Μάνης, Δ. Γ. Κασαφάνα, *ἐνθ' αν.*, σσ. 269, 272. Το 1757 είναι ήδη εγκατεστημένη στην Παλαιοπαναγιά.

Τσαγγάρη (1757)²¹, Νιάρχου (1759), Μούτουλα (1760), Ρίζου (1761)²², Παπαστράτη (1764), Φραγκή (1764), Ματθαίου (1769), Καλκάνη (1789), Βουραζέλη (1795), Ψύλλου (1796)²³ κ.ά.

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πληροφορίες που μας παρέχουν τα έγγραφα σχετικά με τις υποκοριστικές καταλήξεις σε -άκης, που είναι αναλογικά περισσότερες από τις αντίστοιχες σε -άκος²⁴.

α) -άκης: Αγγελάκης (1826;)²⁵, Αθηνάκης (1757), Αλειφεράκης (1752) και Αλειφέρης (1698), Αναγνωστάκης (1829), Αναστασάκης (1757), Αντριτζάκης (1680), Βενετζιανάκης (1769), Γιαννακάκης (1755), Γραμματικάκης (1769), Δημητρακάκης (1788), Ζουλάκης (1751), Κονάκης (1818), Κανελλάκης (1757), Καπετανάκης (1763) και Καπετανάκης-Βενετσανάκης (1830), Καρκαμπασάκης (1766;) και Καρκαμπάσης (1815), Κομ(ν)ηνάκης (1755) και Κομ(ν)ηνός (1763), Κονομάκης (1752), Κροτάκης (1784), Λαμπρινάκης (1764), Ληγοράκης (Γρηγοράκης) 1793, Λιαμπάκης (1813), Μαθαιάκης (1769), Μαρκάκης (1780), Μαρκουλάκης (1680), Μεροπουλάκης και Μεροπούλης (1744;), Νικολακάκης (1824), Ξα(ν)θακάκης (1826;), Παναγάκης (1744;), Παπαδάκης (1698), Πατρικάκης (1752), Πετρακάκης (1779;), Ποσινάκης (1680), Ρηγάκης (1832), Ριζάκης (1749;), Ροζακάκης (1762;), Σταθάκης (σε αχρονολόγητο έγγραφο), Σταματάκης (1751), Σταματελάκης (1698), Σταμπολάκης (1759), Στρατηγάκης (1751), Ταρσινάκης (1755), Τζακωνάκης (1830), Φεγγαράκης (1755), Φραγκάκης (1812) και Φραγκής (1764), Χαϊδεμενάκης (1805), Χειλάκης (1793), Χριστάκης (1773).

β) -άκος: Αναγνωστάκος (1800), Αναστασάκος (1830), Ανδρέακος (1766), Αντρεάκος (1766;), Αποστολάκος (1816), Αρμπουζάκος (1819), Βατικιώτακος και Βατικιώτης (1798), Γιαννιτζαράκος (1832), Γρηγοράκος (1784), Θανασάκος (1763), Καβουροθοδωράκος (1815), Καραδοντάκος και Καραδόντης (1754), Κατσουλάκος (1825), Κωστάκος (1830), Λαμπρινάκος (1764), Λιακάκος (1789), Μανιατάκος (1789), Μαρινάκος (1823), Μενουτάκος (1751), Ξεπαπαδάκος (1788), Παναγάκος (1830), Παπαστρατάκος (1826), Σολωμάκος (1788), Σταθάκος (1824), Στρατάκος (1826), Τζολάκος (1786), Χριστάκος (1789).

²¹ Ο Γεωργάκης Τσαγγάρης μνημονεύεται σε συμβόλαιο (1757) ως κάτοικος της (Μ)παλιάς Παναγιάς. Βάσει καταγραφής του Κώδικα της Γόλας ο Κωσταντής Τσαγγάρης αφιερώνει (1763) τα αμπέλια του στο μοναστήρι, Θ. Σ. Κ α τ σ ο υ λ ά κ ο υ, Πωλητήρια, σ. 4.

²² Η οικογένεια που φέρει το επώνυμο Χριστάκος αναγνωρίζει ως απώτερο πρόγονο της το Χρίστο Ρίζο. Το Ρίζος (Ριζέας, Ριζάκος) παρέμεινε ως παρωνύμιο, Δ. Β. Χ ρ ι σ τ ά κ ο υ, Καταγωγή οικογενειών (1), Η Φάρις 39 (2005) 10.

²³ Την οικογένεια Ψύλλα θεωρεί ο Π. Χ. Δ ο ύ κ α ς, *ένθ'αν.*, σ. 572, ως έχουσαν βυζαντινήν πρόελευση. Του Ψύλλου η κουρκούλα είναι ονομασία υψώματος Δ. του Ξηροκαμπίου. Οικογένεια Ψυλλάκου υπήρχε μέχρι πρότινος στο Ξηροκάμπι.

²⁴ Βλ. Δ. Β. Β α γ ι α κ ά κ ο υ, Η ονοματολογική κατάληξις -άκης εις την διάλεκτον της Κρήτης και της Μάνης, Πειραγμένα του Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου 1976, Αθήνα 1981, σσ. 9-25.

²⁵ Όπου σημειώνεται ερωτηματικό, η χρονολογία συνάγεται κατά συμπερασμό.

Μετά το 1830 αρχίζει στην περιοχή να επικρατεί η κατάληξη σε -άκος. Χρήσιμα συμπεράσματα εξάγονται από την μελέτη της αναφοράς των προκριτοδημογερόντων της περιοχής προς την Ιερά Σύνοδο (1835)²⁶.

Αξιοσημείωτο τυγχάνει το γεγονός ότι μόνο ένα επώνυμο βρέθηκε να λήγει σε -έας (Νιαρέας 1826)²⁷.

Σωτήρη Δ. Σωτηράκου
Την Άνοιξη του 1941

Το παρόν δημοσίευμα γράφτηκε με αφορμή το αντίστοιχο: Κωνσταντίνος Χαριλάου Ξανθάκος, ο πρώτος αντιστασιακός στην Λακωνία, του Σπύρου Π. Τζινιέρη, που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο φύλλο του περιοδικού μας.

Την Άνοιξη του 1941, δεν ενθυμούμαι ημερομηνία, αφού έχουν περάσει από τότε 66 χρόνια, έτυχε να συναντήσω τρεις ανθρώπους εις θέση Αρκίνα του ορίου Γοράνων. Μιλούσαν ελάχιστα ελληνικά. Μπόρεσα να καταλάβω πως ήταν Άγγλοι στρατιώτες οι οποίοι είχαν πιαστεί αιχμάλωτοι από τους Γερμανούς στην Καλαμάτα. Και κάποια νύχτα που δεν είχε φεγγάρι κατόρθωσαν να φύγουν. Μου είπαν: «νύχτα όχι φεγγάρι, φσιτ έφυγε», ήθελαν να μου ειπούν φύγαμε. Μου έδωσαν να καταλάβω ότι δεν είχαν τίποτα να φάνε και ότι πεινούσαν. Τότε έτρεξα στους Γοράνους και από το στέρημά μας τους έφερα λίγα τρόφιμα.

Εγκαταστάθηκαν σε ένα υπόστεγο ιδιοκτησίας του Παναγιώτη Παπαδάκου από την Άρνα, το οποίον βρίσκεται στο όριο Γοράνων. Όλες οι άλλες ιδιοκτησίες εκεί ανήκουν σε Γορανίτες. Οι πιο πλησιέστεροι Δημήτριος Σωτηράκος, Γεώργιος Δημητρακάκος, Γεώργιος Τσέγκος, Νικόλαος Βλάχος, Δημήτριος Μπομπότσης και πολλοί άλλοι πιο απομακρυσμένοι. Όλοι οι γείτονες μαζί από το στέρημά μας βοηθήσαμε όσο ήταν δυνατόν. Εν τω μεταξύ μαθεύτηκε στο χωριό και πολλοί από το στέρημά τους βοήθησαν ό,τι μπορούσαν τα δύστυχα εκείνα χρόνια της Κατοχής. Μια μέρα ο Λιάκος ο Καλκάνης μου έδωσε ένα μεγάλο σακούλι γεμάτο τρόφιμα, το οποίο θα ζύγιζε δεκαπέντε κιλά. Πατάτες, κρεμμύδια, παξιμάδια και διάφορα άλλα τρόφιμα. Το φόρτωσα σε ένα γαϊδουράκι και τους το πήγα. Άλλη μια μέρα ήμουν μαζί τους και ήρθαν από τα γειτονικά χωριά ο Γεώργιος Γρηγοράκος από την Σπαρτιά, πατέρας του βουλευτού Γρηγοράκου, και ο Σαράντος Παπουτής από την Άρνα και έφεραν και αυτοί κάποια βοήθεια. Οι άνθρωποι αυτοί έμειναν όλο το καλοκαίρι. Κατά το φθινόπωρο έμαθα ότι ήρθε και τους πήρε από εκεί ο Βασίλης Δ. Σολωμός (Τουρκοβασίλης) και τους έφερε στα χειμαδιά του ορίου

²⁶ Θ. Ν. Σιμοπούλου, έnth' αν., σσ. 111-115.

²⁷ Κώδικας της Γόλας, σ. 21 και Δ. Θ. Κασουλάκου, Ο κώδικας του ναού του Αγίου Γεωργίου Καμινίων Λακωνίας, Η Φάρις 25 (2000) 6.

Ξηροκαμπίου. Αλλά επειδή στο Ξηροκάμπι έμεναν Ιταλοί, έφυγαν και πήγαν μακρυνότερα στο όριο Κουμουστάς.

Όπως έμαθα τότε οι δύο παλιοί αεροπόροι Παπαδάκος και Βασταρδής είχαν τον τρόπο και έδωσαν σήμα στη Μέση Ανατολή και μια νύχτα ήρθε ένα αεροπλάνο και έριξε τρόφιμα. Έγινε όμως αντιληπτό από τους Ιταλούς και έτρεξαν και συνέλαβαν μερικούς Κουμουστιώτες. Άλλους ξυλοκόπησαν και άλλους καταδίκασαν και τους έστειλαν στην Ιταλία, όπως τα δύο αδέρφια Ηλία και Δημήτριο Μαδραπήλια, Δημήτριο Τεκόση και Δημήτριο Ρουσάκο, οι οποίοι απελευθερώθηκαν με τη λήξη του πολέμου το 1945.

Εν τω μεταξύ οι τρεις Άγγλοι έφυγαν και κρύφτηκαν σε μια σπηλιά μακριά στο δάσος, στην Κρύα Βρύση. Από εκεί αποφάσισαν να φύγουν και να γυρίσουν στο παλιό τους λημέρι στην Αρκίνα του ορίου Γοράνων. Ο ένας είχε κρυολογήσει και ήταν άρρωστος. Τον άφησαν εκεί οι άλλοι δύο και πήραν ό,τι νοικοκυριά είχαν ρούχα και ό,τι άλλο και τα έφεραν στην Αρκίνα, εκεί στην πρώτη τους κατοικία. Κατά τύχη με βρήκαν εκεί και μου είπαν ότι το πρωί θα πάνε να φέρουν και τον άλλον. Εν τω μεταξύ οι Ιταλοί βρήκαν την σπηλιά συνέλαβαν τον άρρωστο και το πρωί που πήγαν οι άλλοι δύο να τον πάρουν, συνέλαβαν κι αυτούς. Την ίδια μέρα, το βράδυ μάθαμε στους Γοράνους ότι τους έπιασαν. Αμέσως μ' έστειλε ο πατέρας μου εκεί στην Αρκίνα που έμεναν πρώτα να εξαφανίσω ό,τι υπήρχε εκεί που θα φαινόταν ότι κατοικούσαν άνθρωποι, μην τυχόν και μάθουν οι Ιταλοί και έρθουν και κάμουν αυτοψία. Όπως και έγινε. Οι Ιταλοί το έμαθαν, έκαμαν αυτοψία. Και αφού διαπίστωσαν ότι η ιδιοκτησία ήταν του Παναγιώτη Παπαδάκου από την Άρνα τον συνέλαβαν. Τον καταδίκασαν και τον πήραν στην Ιταλία μαζί με τους τέσσερους Κουμουστιώτες. Εδώ θαυμάζουμε τον αντρισμό του που πήρε όλη την ευθύνη απάνω του και δεν είπε ότι το χτήμα το νοικιάζω στους Γορανίτες. Αυτοί τους συντηρούσαν και αυτοί φέρουν την ευθύνη. Και η αλήθεια ήταν αυτή. Οι γείτονες έπρεπε να φέρουν την ευθύνη. Στον Παπαδάκο χρειάζεται ένας μεγάλος έπαινος. Νομίζω ότι ελάχιστοι άνθρωποι παίρνουν τέτοιες αποφάσεις.

Τα ονόματα των Άγγλων: τον έναν έλεγαν Ορστιν, τον άλλον Τζον και τον τρίτο Τομ. Μου είχαν γράψει τις διευθύνσεις τους. Ήταν και οι τρεις μέσα από το Λονδίνο. Ακολούθησε όμως ο εμφύλιος πόλεμος, ξεσπιτωθήκαμε. Χάθηκαν οι διευθύνσεις και τελείωσαν όλα. Δεν ευρέθη τρόπος επικοινωνίας.

Σταύρου Α. Μυλωνάκου

Το Δαφνί

Στα νότια της Σπάρτης και σε απόσταση είκοσι χιλιομέτρων απ' αυτή βρίσκεται ένα πανέμορφο και προοδευτικό χωριό, το Δαφνί. Είναι κτισμένο σε μια λοφοσειρά ύψους 300 μέτρων στο μέσον της Λακεδαίμονος, κάτω από την περιοχή του Λυκοβουνού μεταξύ των οροσειρών Ταυγέτου και Πάρνωνια, στα δεξιά του

ποταμού Ευρώτα. Το Δαφνί είναι ένα από τα μετρημένα κεφαλοχώρια του νομού και η κεντρική του θέση τού δίνει δίκαια το χαρακτηρισμό: «ο οφθαλμός της Λακωνίας».

Η ιστορία του χωριού είναι μεγάλη και η αρχή της χάνεται στα βάθη της αρχαιότητας. Στα δυτικά, μεταξύ της εθνικής οδού Σπάρτης -Γυθείου και του χωριού, στη θέση «Τροχάλια» βρισκόταν η αρχαία κωμόπολη «Αφιδναι», καθώς υποστηρίζουν πολλοί ιστορικοί, όπως οι Έλληνες Κ. Παπαρρηγόπουλος, Σπ. Τρικούπης, Γ. Μιστριώτης, Παν. Δούκας, Κ. Τρυπάνης, Νικ. Παπαδόπουλος και οι ξένοι E. Schwartz, H. Weil, E. Meyer, A. Monti, W. Jaeger, W. Christ, G. Murray, K. Μυλλέρος κ.ά. Οι Αφιδνες της Λακεδαίμονος είναι η πατρίδα του ελεγειακού ποιητή Τυρταίου και όχι οι Αφιδνες της Αττικής, όπως κακώς λέγεται.

Ο Τυρταίος έζησε τον έκτο π.Χ. αιώνα. Με τις ελεγείες του, τα εμβατήριά του και τα πολεμικά του άσματα τόνιζε τη στρατιωτική τιμή και την αγάπη προς την πατρίδα. Ήταν ειδικευμένος στην πολεμική μουσική, που ενθουσίαζε τους Σπαρτιάτες πολεμιστές και έτσι νικούσαν τους αντιπάλους τους. Ένα εμβατήριο του Τυρταίου είναι:

Άγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρω, κῶροι πατέρων πολιητᾶν,
λαια μὲν ἴτυν προβάλεσθε, δόρυ δ'εὐτόλμως ἄσχεσθε
μη φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς ἰ οὐ γάρ πάτριον τᾶ Σπάρτα.

Η μετάφραση λέει:

«Εμπρός της Σπάρτης τα παιδιά της λεβεντογεννήτρας,
με την ασπίδα στα ζερβά, μ' ατρόμητο κοντάρι,
μην την λυπάστε τη ζωή σαν άξιοι γιοι της Σπάρτης».

Άλλο γνωστό από την ιστορία μας άσμα του Τυρταίου είναι:

«Τεθνάμεναι γάρ καλόν, ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα ἄνδρα
ἀγαθόν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον». Η μετάφραση είναι του Σπυρ.
Τρικούπη και λέει: «Τι τιμή στο παλληκάρι, όταν πρώτο στη φωτιά σκοτωθεί για
την πατρίδα με τη σπάθα στα δεξιά».

Σήμερα το άσμα αυτό αποτελεί τον ύμνο της Στρατιωτικής Σχολής
Ευελπίδων στο Ελσίνκι της Φιλανδίας!

Από τη λέξη Αφιδναι προήλθε το Δαφνί με παραφθορά Αφιδναι – Δαφναι –
Δαφνί. Στο χωριό των αρχαίων Αφιδνών βρίσκονται και σήμερα σπασμένα
κιονόκρανα, σπόνδυλοι, κομμάτια από αγγεία και πήλινα αγαλματίδια. Αρκετά
έχουν συγκεντρωθεί στο Δημοτικό σχολείο Δαφνίου. Στον ίδιο χώρο είναι
χτισμένος ο μικρός βυζαντινός ναός της Παναγίας της Μολεμένης κατά το 13^ο
αίωνα μ.Χ., ο οποίος ονομάστηκε έτσι, γιατί τον εμόλυναν και τον έκαψαν οι
ορδές του Ιμπραήμ το Σεπτέμβριο του 1825.

Στα βορειοδυτικά του χωριού πάλι είναι ερείπια από το παλαιότερο Δαφνί
και ο βυζαντινός πύργος, «ο Παλιόπυργος», με ναΐσκο δυτικά και τις παραδόσεις
του για βυζαντινούς άρχοντες και φράγκους ιππότες.

Στα ανατολικά του χωριού είναι το ερειπωμένο βυζαντινό κεφαλοχώρι, το
Λυκοβουνό, και το κατεδαφισμένο επί Τουρκοκρατίας φημισμένο μοναστήρι (πα-
τριαρχικό) του Αγίου Γεωργίου: «Αγιώργης στο Λυκοβουνό και Αγία Σοφία στην

Πόλη», που διέσωσε η μακρά παράδοση του τόπου και το χρυσόβουλο του Ανδρόνικου του Β΄ ή Νέου του έτους 1292. Σ' αυτό ο Ανδρόνικος ο Β΄ Παλαιολόγος αναγνωρίζει τη μονή του Αγίου Γεωργίου ως σπουδαία και φημισμένη. Στο Λυκοβονό, κατά το θέρους του 1996, έγιναν ανασκαφές από την Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Λακωνίας στον ναό του Αγίου Γεωργίου. Τα μωσαϊκά του δαπέδου με τα άλλα ευρήματα θεωρήθηκαν αξιόλογα! Οι ανασκαφές θα συνεχισθούν. Το Λυκοβονό κατά την παράδοση είχε χίλιες οικογένειες και μέχρι το έτος 1847 ήταν πρωτεύουσα του Δήμου Κυδωνίας, αλλά για λόγους οικονομικοπολιτικούς διαλύθηκε. Οι κάτοικοί του έφυγαν και εγκαταστάθηκαν στο Δαφνί και τα γειτονικά χωριά.

Στον κατεδαφισμένο πύργο, μέσα στο Δαφνί, πιθανόν το 1787 ο αρχιарματολός του Μοριά Καπετάν Ζαχαριάς Μπαρμπιτσιώτης εξόντωσε το φοβερό δυνάστη των σκλαβωμένων Ομέρ ή Μεράκο.

«Σειείται ο Πύργος του Δαφνιού με τα πολλά ντουφέκια
και στείλαν για το Ζαχαριά τον Κλεφτο-Μπαρμπιτσιώτη.
Σαν άλογο χλιμίντρισε, σαν το στοιχειό βογγάει...
Ευθύς φωτιά τους έβαλε τον πύργο τον γυρίζει
έν' αγκωνάρι τούμεινε. Οι Τούρκοι ευθύς φωνάζουν:
Σε προσκυνούμε, Ζαχαριά, δούλοι σου να γενούμε».

Από το θάνατο δημοτικό τραγούδι φαίνεται η κατάληψη του πύργου και η λαμπρή νίκη του Καπετάν Ζαχαριά.

Στην Κοινότητα Δαφνίου ανήκει και ο συνοικισμός Πυρί με την γόνιμη περιοχή του, τις ιδιοκτησίες των Μαυρομιχαλαίων, την ιστορία τους και τους θρύλους με τις λαϊκές διηγήσεις για τη ζωή τους.

Το Δαφνί με το Λυκοβονό και το Πυρί πρόσφεραν πολλά κατά τη διάρκεια του αγώνα το 1821. Οι Δαφνιώτες διακρίθηκαν σε πολλές μάχες και ιδιαίτερα στον Πολυάραβο με ονομαστούς οπλαρχηγούς και πολεμιστές.

Στους νικηφόρους πολέμους του 1912-13 ήλθαν από την Αμερική 50 εθελοντές Δαφνιώτες, που πολέμησαν ηρωικά.

Στη Μικρασιατική εκστρατεία έπεσαν πολεμώντας 17 Δαφνιώτες και στον πόλεμο του 1940 οκτώ διαλεχτά παλληκάρια.

Γενικά το Δαφνί στη μακρά ιστορική διαδρομή του πρόσφερε ό,τι καλύτερο για την αθάνατη Ελλάδα.

Σήμερα οι κάτοικοι ξεπερνούν τους 1000 και με την εργατικότητά τους παράγουν μεγάλες ποσότητες εκλεκτού λαδιού και του γνωστού για την ποιότητά του δαφνιώτικου κρασιού.

Η Κοινότητα του Δαφνίου, που ιδρύθηκε το 1912 και λειτούργησε το 1914 με το γνωστό αποκεντρωτικό νόμο του μεγάλου Ελευθ. Βενιζέλου, πραγματοποίησε μεγάλα και θαυμαστά έργα. Όλοι οι Πρόεδροι και τα Κοινοτικά Συμβούλια εργάστηκαν υποδειγματικά για το καλό του χωριού τους, ώστε το Δαφνί να γίνει ονομαστό και σπουδαίο!

Το Δαφνί σήμερα σφύζει από ζωή. Το χωριό με την πλούσια ιστορία του, τη χριστιανική του ζωή, τις αρχές και τα ιδανικά του, τον ψυχικό δεσμό των κατοίκων του, τα ειρηνικά του έργα, τα ωραία έθιμα και παραδόσεις του με τα διακρι-

θέντα κατά καιρούς πρόσωπά του θέλει και πρέπει να ξαναγίνει μια ανεξάρτητη κοινότητα για να συνεχίσει την ιστορία της και την προκοπή της.

Την Καθαρά Δευτέρα γίνεται ο καθιερωμένος Βλάχικος γάμος, έμπνευση, οργάνωση και παρουσίαση από τον Σταύρο Λ. Μυλωνάκο, 1965-75, άλλοτε Διευθυντή του Σχολείου. Σήμερα συνεχίζεται από το Σύλλογο φιλοπρόοδων Δαφνιωτών.

Βασιλείου Η. Χριστόπουλου

Κατασκευάζοντας μια ελαιοδεξαμενή (1916)

Οι άνθρωποι σε κάθε εποχή έβρισκαν πολλούς τρόπους να αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους. Στην περιοχή μας, όταν υπήρχε μεγάλη σοδειά λαδιού και τα τεπόζιτα, τα πιθάρια και τα διάφορα δοχεία δεν επαρκούσαν για την εναπόθεση του λαδιού, οι παραγωγοί κατέφευγαν στις ελαιοδεξαμενές που υπήρχαν σε μερικά σπίτια. Μια τέτοια ελαιοδεξαμενή (στέρνα) υπήρχε στο σπίτι του παππού μου Βασιλείου Σ. Χριστόπουλου, την οποία είχε κατασκευάσει ο εξάιτετος τότε κτίστης Κ. Φαρμασόνης. Παραθέτω το συμφωνητικό της κατασκευής.

Ξηροκάμπιον, 20^η Μαΐου 1916

*Κύριε Βασίλειε Χριστόπουλε,
Ενταύθα*

Δια ταύτης μου σας κάμνω γνωστό ότι κατόπιν της προφορικής συμφωνίας μας αναλαμβάνω να σας κατασκευάσω εντός της ενταύθα οικίας σας μια ελαιοδεξαμενή εκ μαρμάρου χωρητικότητας οκάδες δέκα χιλιάδες υπό τους εξής όρους συμφωνίας:

- 1) Η αξία της ελαιοδεξαμενής θα πληρώνεται με τη χιλιάδα, ήτοι εκατόν ντε (105) δραχμάς εκάστη χιλιάδα χωρητικότητας.*
- 2) Η μεταφορά, εξαγωγή μαρμάρου, το άνοιγμα της γούβας, το σκάψιμό της εν γένει όλης της εργασίας της ελαιοδεξαμενής θα τα ενεργήσω εγώ με εργάτας μου καθώς και 10 πελεκητάς της εφαρμογής των μαρμάρων συμφώνως με την υπάρχουσα συνήθεια. Το δε στόμιο της ελαιοδεξαμενής θα γίνει ζυστόν εκ μαρμάρου.*
- 3) Η άσβεστος, η άμμος και ό,τι άλλο υλικό χρησιμοποιήσω δια την ελαιοδεξαμενή θα επιβαρύνει υμάς, μόνον εμέ επιβαρύνουν τα μάρμαρα και οι πέτρες.*
- 4) Η έναρξις της εργασίας θα αρχίσει μετά έξι ημέρας από σήμερον και θα τελειώσει κατά την δεκάτη πέμπτη Σεπτεμβρίου τρέχοντος έτους, ότε και θα σας την παραδώσω.*
- 5) Η πληρωμή θα γίνεται αναλόγως της εργασίας. Έλαβα δε σήμερον ως αρραβώνα δραχμάς πενήκοντα (50).*

Εν η δε περιπτώσει δεν σας παραδώσω την ελαιοδεξαμενή κατά την άνω ορισθείσα προθεσμία, σας υπόσχομαι δια ταύτης μου όπως σας πληρώσω λέγω ποινικήν ρήτραν ως αποζημίωσιν δραχμάς πεντακοσίας (500).

*Διατελώ πρόθυμος
Κωνσταντίνος Ν. Α. Φαρμασόνης*

Υ.Γ.

Τα μάρμαρα θα μεταφερθώσι εκ του λατομείου Αναγείων. Εάν ο ιδιοκτήτης ζητήσει πληρωμή, θα πληρώνετε σεις. Εγώ είμαι μόνον υπόχρεος εις την εξαγωγήν και μεταφορά των μαρμάρων.

Κ.Ν. Φαρμασόνης.

Αναλύοντας την § 2 σχετικά με την στεγανότητα των δεξαμενών επεξηγηματικά αναφέρω:

Η εφαρμογή των μαρμάρων κατόπιν πληροφοριών από τον κύριο Παναγιώτη Στεργιανόπουλο, ο οποίος είχε την πληροφορία αυτή από τον πατέρα του Γεώργιο Στεργιανόπουλο, το υλικό της εφαρμογής των μαρμάρων για τη μη διαφυγή του ελαιολάδου από την ελαιοδεξαμενή και χωρίς να μπορέσω να μάθω τις ποσότητες των υλικών ήταν: ποσότητα ελαιολάδου, ποσότητα αυγού σε κροκάδια, ποσότητα από θειάφι. Όλα αυτά γινόντουσαν έναν πολτό. Έγνεθαν μαλλί προβάτου σε μορφή κλωστής. Το εμβάπτιζαν στον πολτό αυτό, για να μουλιάσει καλά και το τοποθετούσαν κατά μήκος της άκρης του μαρμάρου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνοταν η στεγανότητα, έτσι που να μην υπάρχει κενό μεταξύ του μαρμάρου. Έτσι αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο διαφυγής λαδιού από τη δεξαμενή.

Παναγιώτη Ηλ. Κομνηνού

URBI ET ORBI

Το πιο κάτω σύντομο κείμενο – επιστολή προς την ημερήσια εφημερίδα της Σπάρτης «ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ της Λακωνίας», που δημοσιεύτηκε στο φύλλο της 7/2/2007 της ίδιας εφημερίδας και που κατά τον παραπάνω τίτλο του αφορά όλους μας, ο υπογράφων και συντάκτης του «το αφιερώνει» στους απανταχού της Λακωνίας, μηδέ εξαιρουμένης και της περιοχής μας, θιασώτες του «ενεργειακού ρατσισμού», οι οποίοι κατά καιρούς υποκριτικά εμφανίζονται ως υπέρμαχοι της σωτηρίας του περιβάλλοντος και της αειφορίας του, ενώ στην πραγματικότητα με πράξεις και παραλείψεις τους απεργάζονται την ερημοποίησή του, αντιμαχόμενοι κάθε ιδέα ή προσπάθεια που κατά πολύ θα μπορούσε να συμβάλει στην αναστροφή των πραγμάτων με την δημιουργία εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέρ-

γειας, όπως για την περιοχή μας είναι κυρίως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια καθώς και η υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται με υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

Η πρόσφατη περιπέτεια με τον Μικρό Υδροηλεκτρικό Σταθμό της Ρασιάς και η πρωτόγνωρη πολεμική που επιχειρήθηκε από κάποιους για τη ματαίωσή του είναι μικρό δείγμα των ιστορικών αντιφάσεων και ανακολουθιών σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και συνακόλουθα του πλανήτη μας. Είναι ένα μικρό ίσως ελάχιστο δείγμα αρνητικής περιβαλλοντικής αντίληψης, το οποίο όμως στην ουσία του δεν διαφέρει από τα μεγάλα, που αντίερα διαπράττονται σε βάρος του πλανήτη μας από τους ένθεν και ένθεν του Ειρηνικού ιμπεριαλιστές.

ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ της Λακωνίας»
Σπάρτη

Κύριε Διευθυντά,

Θερμά συγχαρητήρια για την ιδέα σας να αφιερώσετε σήμερα Πέμπτη 1^η Φεβρουαρίου 2007 ολόκληρο το πρώτο φύλλο της εφημερίδας σας με τον τίτλο «Δέκα χρόνια μένουν για να σώσουμε τη Γη» στον ορατό πλέον κίνδυνο υπερθέρμανσης του πλανήτη, με την πρόταση να σβήσουμε όλοι οι πολίτες τα φώτα των σπιτιών μας ταυτόχρονα από 18.55 έως 19.00 της ίδιας μέρας, όπως τούτο τον ίδιο χρόνο θα γίνει και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Επιτέλους. Να και κάτι που, αν γίνει σε ευρεία κλίμακα, θα αποτελέσει έστω και συμβολική συνεισφορά του νομού μας στην κοινή υπόθεση της σωτηρίας του πλανήτη, καθ' όσον για τον σκοπό αυτό μέχρι τώρα εμείς οι Λάκωνες και κυρίως η τοπική εξουσία σε όλα τα επίπεδά της κάθε άλλο παρά έχουμε να επιδείξουμε σοβαρά δείγματα συλλογικής ευαισθητοποίησης και έμπρακτης ανταπόκρισης.

Έχω όμως μια περιέργεια. Εκείνοι εκ των μελών της τοπικής εξουσίας στο νομό μας (Νομαρχιακής και Δημοτικής Αυτοδιοίκησης, Βουλευτές κ.λ.π.), χωρίς να παραλείψουμε και πολλούς εκ των τοπικών οικολογικών οργανώσεων, που, με διάφορα προσχήματα και ευκαιριακές δικαιολογίες, αντιτίθενται στην χρήση ανανεώσιμων πηγών ενεργείας, με εγκατάσταση και στη Λακωνία αιολικών πάρκων και μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές όπου τούτο ενδείκνυται, θα σβήσουν άραγε τα φώτα των σπιτιών τους απόψε το βράδυ;

Σπάρτη: 1/2/2007
Παναγιώτης Ηλ. Κομνηνός
Δικηγόρος

Ξαναφτιάχνοντας το σπίτι μου

Η αγαπημένη «Φάρις» μάς θυμάται αριά και που. Να ήξερε όμως πόσο την επιθυμούμε εδώ στην ξενιτιά. Είναι η φωνή της πατρίδας. Και θέλουμε την ακούμε αυτή τη φωνή. Μας συνδέει, μας δένει, μας βοηθάει να μη χαθούμε. Δεν θέλω να καταχραστώ το φιλόξενο χώρο της και γράφω σήμερα το Α΄ μέρος από τη μεγάλη ψυχική δοκιμασία που πέρασα ξαναφτιάχνοντας το πατρικό μου σπίτι. Χαλάλι όμως.

Να φτιάξω το σπίτι μου. Πόσες φορές δεν το είπα. Τώρα που ξανάσανα οικονομικά, ταχτοποιήθηκαν τα παιδιά. Καιρός να κάνω κι εγώ κάτι για τον εαυτό μου. Για την ψυχή των γονιών μου. Τους έκατσε καημός που, από τότε που έφυγα από την Ελλάδα, δεν ξαναπάτησα το πόδι μου. Καμωνόμουνα κι εγώ πως εξοφλούσα ένα μέρος από τις υποχρεώσεις μου στέλνοντας ταχτικά κάποια χρήματα. Νόμιζα πως ταχτοποιούσα τα πράγματα με τους δικούς μου και τη συνείδησή μου. Αλλά δεν ήταν έτσι. Το είχα πάρει στραβά. Με είχε τυφλώσει η επιθυμία του κέρδους.

Μετρώ και είναι κάπου πενήντα χρόνια. Μια ζωή κι ακόμη. Πόσο θα περιμένουν τα όνειρα. Σβήνουν κι αυτά από την πολυκαιρία. Και να σκέφτεται κανείς πως, όταν έφτασα εδώ στον Καναδά, έλεγα με το νου μου κανα δυο χρόνια, το πολύ πέντε και ό,τι μπορέσω να μάζω. Τα δυο γίνανε τέσσερα, τα τέσσερα οχτώ, τα οχτώ πενήντα, Παναγία μου! Ποτέ δεν θεώρησα, πρέπει να το πω αυτό, την παραμονή μου στον Καναδά μόνιμη. Κι ας είμαι τόσα χρόνια εδώ κι ας ρίζωσα, που λένε. Η ψυχή είναι στην πατρίδα, την πρώτη, την πραγματική. Δεν πούλησα την ψυχή μου. Θυμάμαι το φίλο μου τον Πότη, τώρα πια μόνιμο κάτοικο της Ελλάδας, που χρόνια και χρόνια κι αυτός στον Καναδά δεν ήθελε να το πιστέψει. Κι όταν μιλούσε για οικονομικά, για πολιτική κατάσταση, για εθνικά θέματα υπονοούσε την Ελλάδα.

Έφτασα με το αυτοκίνητο του ξαδερφού μου στο χωριό αργά το απόγευμα. Ψιλόβρεχε. Μπήκαμε στο χωριό, αλλά δε συναντήσαμε άνθρωπο. Στην πλατεία κανείς, κάποια καφενεία είχαν φώτα, αλλά εγώ ανθρώπους να κάθονται δεν είδα. Ο τόπος μου φάνηκε ξένος, με δυσκολία μπορούσα μέσα από το αυτοκίνητο να προσανατολιστώ. Κι οι πινακίδες διαφορετικές. Έλεγα μέσα μου πώς έγινε κι αλλάξανε όλα. Μου φαινόταν ότι ζω σε εφιάλτη. Σταματήσαμε για λίγο να ξαστερώσει το μυαλό, μα ήταν αδύνατο να καταλάβω πού βρισκόμουνα. Μου πέρασε από το μυαλό η σκέψη πως ο τόπος μ' έδιωχνε. Θυμήθηκα το ωραίο παλιό τραγούδι που λέγαμε εκείνα τα χρόνια:

«Μάνα μ' έδιωχνε από το σπιτικό μου».

Όλα μου φαινόταν ξένα, σχεδόν εχθρικά. Σαν να με τιμωρούσαν. Και μονολογούσα: «Σήκω, ξένε, και διάβαινε, σήκω, ξένε, και φύγε».

Γυρίσαμε στη Σπάρτη, στο ξενοδοχείο. Ο ξάδερφός μου θέλησε να με παρηγορήσει. Αύριο, μου είπε, θα πάμε μέρα. Μπορεί να φτιάξει κι ο καιρός, κι όλα θα σου φανούν γνώριμα. Θα συναντήσουμε συγγενείς, θα βρούμε γνωστούς και φίλους. Τη νύχτα, παρά την κούραση, λίγο κοιμήθηκα. Λαγοκοιμόμωνα. Μου φάνηκε πως είδα τη μάνα μου στον ύπνο. Γελαστή και χαρούμενη. Αν είναι δυνατόν. Ξύπνησα το πρωί. Ο ουρανός ήταν καταγάλανος κι ο ήλιος έστειλε τις ακτίνες του και φώτισε με τη σειρά τον Ταΰγετο, τα σπίτια, τους ανθρώπους. Ξεθάρρεψα. Κατέβηκα στο δρόμο. Είχα και την πρώτη συνάντηση μ' ένα συμμαθητή μου στο Γυμνάσιο. Τον γνώρισα με τη διαίθησή μου, γιατί είχε αλλάξει. Πήρα τις πρώτες πληροφορίες και εγκαρδιώθηκα.

Ετοιμασθήτε, είπα στην κόρη μου και τον ξάδελφό μου, θα πάμε στο χωριό πρωί. Πήρα να οδηγήσω εγώ. Οδηγούσα αργά και παρατηρούσα. Άρχισα να αναγνωρίζω καλύτερα τα πράγματα και να βλέπω τις αλλαγές. Τελικά φτάσαμε στο χωριό και κατευθυνθήκαμε στο σπίτι. Τι δοκιμασία ήταν αυτή. Πώς το είχα αφήσει και πώς ήτανε. Κατέβηκα και προχώρησα. Άκουσα πίσω την πόρτα του αυτοκινήτου να κλείνει. Την έκλεισε η κόρη μου. Την είχα φαίνεται αφήσει ανοιχτή. Άνοιξα με δυσκολία την εξώπορτα και ανατρίχιασα από το τρίξιμο που έκανε. Όλα κατάξερα, χορτάρια μόνο. Μια αγριοτριανταφυλλιά επιβίωνε και η μουριά ακλάδευτη. Η μουριά στην οποία από μικρός σκαρφάωνα και μας κράταε σκιά τα μεσημέρια του καλοκαιριού. Έφερα στο νου μου γρήγορα κάτι πρωινά να πίνουν από κάτω της καφέ συγγενείς, φίλοι. Οι γλάστρες μεινεμένες στις θέσεις τους, αγνώριστες, κατάξερες. Ο φούρνος, οργανικό κομμάτι του σπιτιού, μισογκρεμισμένος. Πόσες φορές δεν μαζευτήκαμε γύρω του περιμένοντας με λαχτάρα τη λαγάνα, μια αγκωνή φρέσκο ψωμί που το τρώγαμε με ό,τι συνοδευτικό είχαμε κι αν είχαμε. «Πικρές που ειν' οι ενθύμησες» που λέει κι ο ποιητής.

Γιώργη, ήρθες Γιώργη; Διέκοψε τους συλλογισμούς μου μια φωνή. Πάνω από τη μάντρα γνώρισα το κάτασπρο κεφάλι της Τασίας, μακρινής ξαδέρφης μου, που ήταν και συνομήλική μου. Μου έδωσε ξεχωριστή χαρά η Τασία. Ήρθα, Τασία, της είπα, ήρθα. Κι ακόμα δεν μπορώ να το πιστέψω. Πού είναι ο κόσμος, ρε Τασία, τη ρώτησα. Ο κόσμος, μου απάντησε, εδώ είναι. Όλοι δουλεύουν, οι περισσότεροι μαζεύουν ελιές ακόμη. Είχαμε πολύ εισόδημα φέτος. Όλοι τρέχουνε να προφτάσουν. Κουρασμένοι μένουν στο σπίτι και το πρωί στο χωράφι. Άρχισα να καταλαβαίνω. Κι οι γέροι και μεις βοηθάμε, συνέχισε. Να μη χαθεί το εισόδημα, συμπλήρωσε. Η Τασία ήταν συνομήλική μου, σκέφτηκα. Άρα κι εγώ ήμουν γέρος. Όσο δεν θα ήθελα να το πιστέψω, ήταν πραγματικότητα. Γέρος στην αυλή του σπιτιού μου έπειτα από πενήντα χρόνια...

Ιωάννη Π. Κονίδη
Οφειλόμενο χρέος

Πολλά γράφτηκαν και συζητήθηκαν αυτές τις μέρες σχετικά με τη συμπεριφορά χιλιάδων «γενναίων» Νεοελλήνων που αρνήθηκαν να υπηρετήσουν την πατρίδα και μάλιστα σε περίοδο ειρήνης.

Άτομα πλούσια κατά κανόνα, μορφωμένα, ανώτερης κοινωνικής τάξης, πλήρωναν όσα-όσα για ν' αγοράσουν «το χαρτί» που θα τους απάλλαζε από αυτή την υποχρέωση. Και 'γω διερωτώμαι: Ποια αγωγή πήραν από την οικογένειά τους; Απ' το σχολείο τους; Πού είναι η αγάπη τους για την πατρίδα; Ο σεβασμός στους νόμους; Πώς θα διατηρήσουμε ελεύθερη πατρίδα με τέτοιες συμπεριφορές;

Οι πρόγονοί μας θεωρούσαν ατιμωτική πράξη την περιφρόνηση των νόμων και έβαζαν πάνω απ' τη ζωή τους την αγάπη τους για την πατρίδα. Γι' αυτό κι ο τόπος τούτος γεννούσε πάντα ήρωες.

Σ' αυτούς τους ήρωες οφείλουμε την ελευθερία μας, την επιβίωσή μας σαν έθνος δια μέσου των αιώνων, το μεγαλείο της πατρίδας μας. Τους γνωρίζουμε όμως; Τους προβάλλουμε όσο πρέπει και κυρίως είμαστε έτοιμοι να τους μιμηθούμε όταν κι όποτε χρειαστεί; Γιατί τιμή ήρωος – μίμηση ήρωος.

Αλήθεια πόσοι γνωρίζουν τα ονόματα των οκτώ Ξηροκαμπιτών ηρώων που έπεσαν μαχόμενοι στα βουνά της Β. Ηπείρου για να δημιουργήσουν μαζί με τόσους άλλους Έλληνες το υπέρλαμπρο Έπος του 1940-41; Πόσοι γνωρίζουν την αυτοθυσία του Σοφιανού Γεωργουλή, που αν και προστάτης της οικογένειάς του (ο πατέρας του είχε πέσει μαχόμενος στο Μπιζάνι το 1913), στρατεύθηκε οικειοθελώς και τελικά έδωσε τη ζωή του στον αγώνα γιατί «τα σύνορα ήταν εκεί και όχι στο Βατιά», όπως είπε χαρακτηριστικά;

Εμείς θεωρούμε οφειλόμενο χρέος να υπενθυμίζουμε συχνά τα ονόματα των οκτώ Ξηροκαμπιτών, υπερασπιστών του έσχατου αγαθού του ανθρώπου, της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Παναγιώτης Αναστασάκος
Σοφιανός Γεωργουλής
Θεόδωρος Κιούσης
Βασίλης Μανδραπήλιας
Ανδρέας Σμυρνιός
Κλέαρχος Συκιώτης
Παναγιώτης Β. Χριστόπουλος
Τάσος Χριστόπουλος και
Κων/νος Ν. Κομνηνός.

Ο τελευταίος, ακολουθώντας την ελληνική κυβέρνηση, βρέθηκε στην Κρήτη, έλαβε μέρος στη μάχη και τραυματίστηκε. Μεταφέρθηκε λίγο αργότερα στην Αθήνα για θεραπεία στο νοσοκομείο Σωτηρία, όπου και πέθανε.

Αιώνια τους η μνήμη.

Δημήτρη Γ.Κολλι니아τή*

Στο πανηγύρι του Μυστρά

Πιτσιρίκος, καθώς ήμουνα με κοντά παντελονάκια, αποφάσισα να πάω στο Μυστρά στο πανηγύρι να πουλάω νερό, όπως είχα ακούσει. Το πανηγύρι κράταε από τις 27 Αυγούστου ως τις 2 Σεπτέμβρη. Γράφω κάτι που το θυμάμαι και κλαίω.

—Πατέρα, θα πάω στο Μυστρά!

—Τί να κάνεις στο Μυστρά; Με ποιον, μόνος σου τι να κάνεις;

—Θα πάω να πουλάω νερό.

—Ξέρεις πού είναι ο Μυστράς;

—Όχι, αλλά θα πάρω 'ποπίσω τους Μανιάτες που περνάνε με τα μουλάρια και θα τον βρω.

—Έτσι ξυπόλητος, τι λές, σκούζει η μάνα μου, πού να ακουστεί.

—Αστονε, λέει ο γέρος, να δει πώς βγαίνει το ψωμί. Πάρε τη βίκα και το κουπί και κοιτάξε μην σπάσεις τη βίκα. Το σπίτι δε σε χωράει.

Περισσότερο πρόσεχα τη βίκα παρά τα μάτια μου. Μία ώρα την πρώτη μέρα ξυπόλητος παρακάλαγα να πάρουν ένα κουπί δυο δεκάρες και μία δεκάρα. Την πρώτη μέρα 3 και 60. Την άλλη μέρα ήρθαν και άλλα παιδιά, αλλά εκείνα φοράγανε παπούτσια. Πηγαίναμε στο Παρόρι, βρύσες πολλές και κρύο νερό. Πόσες ήταν δεν θυμάμαι. Εκεί κάπως κάνει και σπάζει ενού παιδιού η βίκα. Βουτάει του αλλουνού παιδιού που ήταν δίπλα άδεια και το σκάει. Φωνάζει ο μικρός, κλαίει, άφαντος ο κλέφτης. Αγκαλιάζω τη βικούλα μου μην έχει την ίδια τύχη ' τη βικούλα μου, όχι την είσπραξη.

Εκεί ήρθε ένας με ένα ωραίο άλογο. Χαιρέτησε. Εκεί δεν ήμουνα μόνο εγώ. Με κοιτάει και με ρωτάει:

—'Πό πού είσαι, παιδί μου;

—Από εδώ Έλληνας, αλλά όχι και παιδί σου, του λέω. Γιατί ο πατέρας μου δεν έχει τέτοιο ωραίο άλογο.

—Να μη βασκαθείς, μου λέει, παλληκάρι μου. Είσαι Έλληνας και καλός Χριστιανός. Ξέρεις γιατί στο λέω αυτό;

—Γιατί είμαι ξυπόλητος, του λέω.

—Όχι, μου λέει, γιατί χθες σαν είδα που πήγες και έδωσες νεράκι σ' ένα παιδάκι που έκλαιγε στην ελιά χωρίς να στο γυρέψει και δεν γύρεψες δεκάρα. Ξέρεις τι είπαν κάτι Μανιάτες που σε είδαν; Αυτό το παιδί θα το πάει καλά ο Θεός, δεν θα το αφήσει.

Όταν μού 'πε αυτά ο ξένος, τότε κατάλαβα τι είχε φυτρώσει μέσα μου. Γυρίζει και μου λέει: Πώς σε λένε. Του 'πα: Δημήτρη, αλλ' αυτός ήθελε να μάθει και άλλα. Από πού είμαι, πώς λέγομαι και άλλα.

—Είσαι από μακριά;

—Ναι.

—Και ήρθες και πουλάς νερό και ξυπόλητος;

—Ναι, γιατί αν είχα παπούτσια, δεν θα ερχόμουνα, όπως και τα άλλα παιδιά του χωριού μου. Έχεις τίποτα άλλο να ρωτήσεις;

—Όχι, και να σε ρωτήσω, σύ το κρατάς μέσα σου.

—Σφίγγουμαι μη μου πέσουν οι δεκάρες κι εικοσάρες. Εσύ, μπάρμπα, 'πο πού είσαι;

— 'Πο πού μ' έχεις μπάρμπα;

—Αν σ' είχα θείο, θα σου 'λεγα. Τώρα πώς να σε πω, ρε δε γίνεται. Δεν είμαστε ίσα.

Γέλασε και λέει σε έναν δίπλα. Έλα να γελάσεις με τον μικρό. Άπιαστος είναι. Του λέω: πού να φόραγα και παπούτσια. Δε θα με πιάνετε.

Πήρα τη βίκα να τη γεμίσω και το κουλί και κίνησα για τη δουλειά της δεκάρας μέσα στη σκόνη και τη ζέστη. Και τη νύχτα κρύο. Σ' ένα σαμάρι αλόγου ξάπλωνα τα βράδια. Η πανήγυρη τέλειωνε. Ένα μεσημέρι είπε ένας: θα φύγω, το βράδυ θα μείνω στα Καμίνια. Θα πάω κοντά του, είπα μέσα μου, αλλά από μακριά. Ξέρω ποιος και τι άνθρωπος είναι;

Το κοντόβραδο έφτασα στο σπίτι. Όταν με είδαν, η πρώτη κουβέντα του γέρονου μου ήταν: τη βίκα την ήφερες; Την ήφερα, απαντάω, αλλά δεκάρα δεν σου δίνω. Θα πω τα κάλλαντα τα Χριστούγεννα και θα πάρω αρβύλες με προκαδούρες. Φέρτες εδώ, μου λέει. Μούδιασα. Φέρ'τες, σου 'πα. Του τις έδωσα, αλλά έπιασαν τόπο, γιατί ο γέρο πατέρας μου ήξερε και κουμαντάριζε. Δεν τις έπαιξε στα χαρτιά, όπως έκανε ο παππούς μου. Και περίμενα τα Χριστούγεννα για τα κάλλαντα να πάρω αρβύλες.

*Την ώρα που η Φάρις εκτυπωνόταν, ο Δημήτρης Κολλινιάτης, ενθουσιώδης συνεργάτης του περιοδικού, εγκατέλειπε το μάταιο τούτο κόσμο. Η Φάρις συλλυπείται τους οικείους του. Ας αποτελέσει το κείμενο τούτο ένα μνημόσυνο στη μνήμη του.

Τάσου Δ. Βολιτή Ο Μπροούκλης

Το χωριό μας, όπως και τα τόσα άλλα χωριά της Λακωνικής γης, σε καιρούς χαλεπούς υπήρξε πρωτοποριακό στον ξεριζωμό του ανθρώπινου δυναμικού, που ως μετανάστες έπαιρναν το δρόμο προς τα άγνωστα ξένα.

Πόλος έλξης στάθηκε τότε η Αμερική και αργότερα η Αυστραλία, που ως σειρήνες καλούσαν τους ανθρώπους μας σε αναζήτηση καλύτερης τύχης. Μεταξύ άλλων και πολλοί συντοπίτες μας Ξηροκαμπίτες ζήτησαν καλύτερες μέρες σ' αυτόν τον μισεμό. Αλλά κατά τα πρώτα εκείνα και τόσο μακρινά από τις ημέρες μας χρόνια, φυσικό ήταν τα ταξίδια με τα ποντοπόρα πλοία, όχι μόνον να είναι δύσκολα, αλλά και να χαρακτηρίζονται ως αιτία αφανισμού από τη ζωή, από την παγιωμένη τότε αντίληψη, πως οι ξενιτεμένοι μας ήσαν «χαμένοι» για πάντα. Ήλθαν αργότερα άλλοι νέοι καιροί, που τα δεδομένα αυτά διαφοροποιήθηκαν. Η επιστροφή ήταν πιο εύκολη και σ' αυτό βοήθουσε και η συναισθηματική φόρτιση, η

νοσταλγία για τα πάτρια και τη γενέθλια γη, που παραμέριζε τις δυσκολίες και έκανε πιο επιτακτική την ανάγκη επανόδου.

Αρκετοί λοιπόν δικοί μας, που με τη σκληρή και επίπονη εργασία τους κατάφεραν να ορθοποδήσουν, έθεσαν ως σκοπό μετά από πολλά χρόνια στην ξενιτιά, να επανακάμψουν. Μα ήταν φυσικό και ανθρώπινο, κάποιες εσωτερικές διεργασίες λανθάνουσες, στηριζόμενες σε αναμνήσεις των χαλεπών συνθηκών ζωής πριν από τον ξενιτεμό τους, να τους ωθούν σε μια κάποια επίδειξη του διαφορετικού πλέον παγιωμένου τρόπου ζωής των, που έπρεπε να γίνει γνωστός και στους συντοπίτες των «*άμα τη επιστροφή*». Τα δύσκολα παιδικά χρόνια των στερήσεων, άφησαν ανεξίτηλα τα σημάδια τους και ο εφιάλτης των κακών αναμνήσεων δεν ήταν εύκολο να λησμονηθεί.

Σ' αυτήν ακριβώς την αδυναμία εστιάζεται και το περιστατικό, που διασώθηκε από τους παλιότερους και έφτασε μεταξυ και άλλων ομοίων, να λέγεται κατά τα μέσα του περασμένου αιώνα. Η ιστορία είναι αυθεντική και με το απλό της χιούμορ έρχεται να σκιαγραφήσει ενδεικτικά την επάνοδο στα πάτρια ενός δικού μας «*Μπρούκκλη*» Ξηροκαμπίτη. Μα έχει και ιδιαίτερη χάρη στο γεγονός αυτό, εκείνο το χαρακτηριστικό γνώρισμα, όπου οι συντοπίτες μας είχαν γίνει πλέον γνωστοί, όχι με το πραγματικό τους όνομα, μα με το ευρηματικό παρατσούκλι, για τον καθένα.

Ο καλός εκείνος πατριώτης μας κατέφθασε λοιπόν με το λινό υπόλευκο κοστούμι του, τη ρεμπούπλικα, την κλαρωτή γραβάτα, τις καδένες με το ασημένιο ωρολόγι στο τσεπάκι του γιλέκου, αλλά και με ένα επιβλητικό μονόπετρο δαχτυλίδι στο δάκτυλο του δεξιού του χεριού. Ως έφτασε στη Σπάρτη, πρώτο του μέλημα στάθηκε ο τρόπος μετάβασης, όσο πιο γρήγορα στο Ξηροκάμπι. Να επισημάνουμε πως οι συγκοινωνίες τότε ήσαν υποτυπώδεις και σχεδόν ανύπαρκτες, σε σύνδεση με τα γύρω χωριά. Έκανε λοιπόν με τον πρώτο αγωγιάτη που συνάντησε διαπραγματεύσεις και συμφώνησαν να τον μεταφέρει με το μουλάρι του στο Ξηροκάμπι. Ο ηλικιωμένος και έμπειρος εκείνος αγωγιάτης, καλός γνώστης της δουλειάς του, ετοίμασε το μουλάρι, έστρωσε την πολύχρωμη μπατανία στο σαμάρι, κρέμασε από τα δύο άγκιστρα αριστερά – δεξιά τις δύο βαλίτσες καλά δεμένες με σιτζίμι και βόλεψε και τον δικό μας στη μέση του σαμαριού. Μα από τύχη, ήταν κι ο ίδιος Ξηροκαμπίτης. Η συνηθισμένη διαδρομή από τον μοναδικό τότε δρόμο προς το χωριό είχε αρκετές εναλλαγές ανάμεσα από ελιές, περιβόλια και εποχικές καλλιέργειες. Όσο λοιπόν διαρκούσε η διαδρομή, ο αγωγιάτης έριχνε κλεφτές ματιές στον αμίλητο Ελληνοαμερικάνο που μετέφερε. Όμως οι συσπάσεις και γκριμάτσες του προσώπου του έδειχναν μια προσπάθεια να θιμηθεί από τα χαρακτηριστικά του προσώπου τι του θύμιζε ο «*Μπρούκκλης*». Εκείνος, αμίλητος, έμενε στητός, λικνιζόμενος πάνω στο σαμάρι του μουλαριού. Πετώντας κάπου-κάπου μισόλογα δεν έπαιρνε απάντηση από τον ξένο. Ο άλλος ήταν σωστή σφίγγα!

Στο μέσον σχεδόν της διαδρομής, ο δρόμος τούς έφερε κοντά σε κάποια περιβόλια. Και ξαφνικά και απρόσμενα, έσπασε τη σιωπή του ο «*Μπρούκκλης*». Σήκωσε επιδεικτικά το στολισμένο με το μονόπετρο δαχτυλίδι μεσαίο δάκτυλο, κλείνοντας τα άλλα και έδειξε με προτεταμένο το χέρι προς μια μεγάλη συστάδα με τις

πυκνές αραποσιτιές και τα μεστωμένα λουμπούσια. Με προσποιητή δήθεν αφέλεια ρώτησε με την σπαστή αμερικάνικη προφορά του: «Δε μου λέγεις σε παρακαλώ, τι είναι όλα αυτά τα ... δενδρύλλια», εννοώντας τις ψηλές καλαμποκιές με τα μισοξηραμένα λουμπούσια. Και τότε ήταν που ο αγωγιάτης ξαφνικά βεβαιώθηκε ποιον μετέφερε και με μια τελευταία εξεταστική ματιά αναγνώρισε τον από πενήντα και πλέον χρόνων ξενιτεμένο συγχωριανό μας. Αλλά τον θυμήθηκε –ως ήταν φυσικό– με το παρατσούκλι του. Τον κάρφωσε με το βλέμμα του και με τραχειά φωνή του έδωσε την απάντηση: «Σε μένα το παίζεις σπουδαίος βρε «Στομ....», αποκαλώντας τον με το παλιό γνωστό ειρωνικό παράνομα: «Ωστε δε θυμάσαι και δε γνωρίζεις τα καλαμπόκια και τα λουμπούσια που μ’ αυτά σε τάζει η μάνα σου χυλό και μπομπότα...;». Ο «Μπρούκλινς» έμεινε άναυδος! Κι απ’ τη στιγμή εκείνη δεν έβλεπε την ώρα και τη στιγμή να φτάσει το γρηγορότερο στο Ξηροκάμπι.

Η ιστορία αυτή που την μετέφεραν οι παλιοί –μεταξύ και πολλών άλλων παρόμοιων– δεν έχει διασώσει άλλες λεπτομέρειες. Δεν γνωρίζουμε τον μετέπειτα διάλογο που ακολούθησε με τις όποιες κουβέντες μέχρι να φθάσουν στο Ξηροκάμπι.

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη

Ο Σύλλογος Γονέων Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου

Την 4^η Δεκεμβρίου 2006 έγιναν οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου στο Σύλλογο Γονέων του Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου. Εξελέγησαν:

Πρόεδρος:	Παρηγόρης Ιωάννης
Γραμματέας:	Λιακάκος Σωτήριος
Ειδικός Γραμματέας:	Γιαλλελή Ιωάννα
Ταμίας:	Σμυρνιός Γεώργιος
α. Μέλος:	Λαμπράκος Νικόλαος
β. Μέλος:	Χρυσικού Βασιλική
γ. Μέλος:	Χριστακάκου Κων/να.

Σκοπός του Συλλόγου μας είναι η αναβάθμιση του Σχολείου μας. Να αποκτήσει την αίγλη που όλοι θυμόμαστε παλιά να περιβάλλει τα σχολεία του Δήμου Φάριδος. Θα προσπαθήσουμε, και πιστεύω θα το πετύχουμε και πολύ σύντομα μάλιστα, το σχολείο μας να μην θεωρείται εκπαιδευτήριο β΄ κατηγορίας, αλλά πρότυπο, παρέχοντας ισορροπημένα εκπαίδευση και πολιτιστική δράση. Βοηθούς σε αυτή την προσπάθεια θέλουμε όλους τους γονείς των παιδιών, τους δασκάλους, αλλά και κάθε πολίτη που μπορεί να διαθέσει το χρόνο του και να συνδράμει οικονομικά το σύλλογό μας.

Δραστηριότητες του συλλόγου μας

- Πρώτο μας μέλημα είναι να μάθουν τα παιδιά μας γράμματα. Να διδαχθούν την ύλη που προβλέπεται με μέθοδο, ώστε να την αφομοιώσουν άμεσα σε γνώση. Να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα, να επισκεφτούν και να γνωρίσουν δομικά στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, να διοργανώσουν και να συμμετάσχουν σε δράσεις και εκδηλώσεις τέχνης και πολιτισμού, να γνωρίσουν και αγαπήσουν την παράδοση του τόπου μας.

- Διοργανώσαμε σχολή εκμάθησης παραδοσιακών χορών . Ήδη περίπου 30 παιδιά συμμετέχουν στο χορευτικό και μαθαίνουν με αγάπη και ενδιαφέρον τους χορούς της πατρίδας μας.

- Κάθε Κυριακή πρωί στο χώρο του πνευματικού κέντρου της Αγ. Τριάδος στο Ξηροκάμπι, παραδίδονται μαθήματα ζωγραφικής από τον κο Ιωάννη Παπαδόγκωνα. Σκοπός μας είναι τα παιδιά να πάρουν βασικές αρχές σχεδίου και ζωγραφικής, να αγαπήσουν την τέχνη της ζωγραφικής, να διδαχθούν σταδιακά ορισμένα στοιχεία ιστορίας της τέχνης, αλλά και να ανιχνευθούν κάποια ταλέντα από όλη αυτή τη διαδικασία. Στο τέλος του έτους θα διοργανώσουμε μια έκθεση ζωγραφικής όπου θα εκτεθούν τα έργα των παιδιών.

- Μέσα στο Φεβρουάριο θα λειτουργήσει σχολή τένις στο χώρο του γηπέδου τένις που μόλις αποπερατώθηκε. Από τις συμμετοχές που έχουμε πάρει από τα παιδιά, διαπιστώνουμε μεγάλη προθυμία να συμμετάσχουν στη διαδικασία και να μάθουν να παίζουν τένις.

- Προτείνουμε στο σύλλογο διδασκόντων του σχολείου μας συγκεκριμένες εκπαιδευτικές επισκέψεις (Βουλή των Ελλήνων, Ακρόπολη, Πλανητάριο, Ι.Μ.Ε.) αλλά και συμμετοχή σε συγκεκριμένα προγράμματα και καινοτόμες δράσεις. Επίσης προτείνουμε, και πιστεύουμε ότι θα γίνει σύντομα πράξη, τη δημιουργία ιστοσελίδας στο διαδίκτυο.

- Μέσα στον μήνα Φεβρουάριο θα αρχίσουμε μια εκστρατεία για την οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου μας. Ας βοηθήσουμε όλοι μας. Το μέλλον, η ανάπτυξη του τόπου μας περνάει αναγκαστικά μέσα από τα παιδιά μας.

Καλομοίρας Κουτσομπού – Κονίδη

Παρουσίαση βιβλίου: «Κουμουστιώτικοι καημοί και αντίλαλοι»

Οδοιπορικό μιας ζωής πριν ακόμη γεννηθεί. Η ιστορία μιας ζωής μεταξύ Ταϊγέτου – Ξηροκαμπίου – Αμερικής. Και μέσα απ' αυτή τη διήγηση, να ζωντανεύει το κάθε τι που έχει σχέση με την Κουμουστά και τους ανθρώπους της απ' το 1910.

Η σκληρή βουκολική ζωή με τα πρωτόγονα μέσα, η αυστηρότητα των εθίμων, που έκανε την κοινωνική ζωή δυσκολότερη, η έλλειψη παιδείας, οι απανωτές εμπλοκές της πατρίδας στους πολέμους και «τι έχεις Γιάννη; τι είχα πάντα», οι πολιτικές περιπέτειες της χώρας περνάνε μέσ' από το βιογραφικό του Παναγιώτη Στούμπου. Μ' ένα γλαφυρό ύφος, γλώσσα, όπως ακριβώς τη μίλησε εκεί που γεννήθηκε, χωρίς να χαϊδεύει αυτιά, τη λαϊκή σοφία συμπυκνωμένη στις παροιμίες και τα συναισθήματα στα μοιρολόγια και στα τραγούδια, ξετυλίγει μπροστά μας σαν σε κινηματογραφική ταινία ένα σημαντικό μέρος της ιστορίας της ελληνικής υπαίθρου και δη της ποιμενικής που σε λίγο θα την απολαμβάνουμε μόνο μέσ' από τα βιβλία και τους ζωγραφικούς πίνακες.

Πρόκειται για το βιβλίο του Παναγιώτη Στούμπου «Κουμουστιώτικοι καημοί και αντίλαλοι» που εξεδόθη απ' την οικογένειά του. Οι 250 σελίδες του συμπεριλαμβάνουν τη διήγησή του σε πεζό λόγο και ιστορικές φωτογραφίες γεμάτες νοσταλγία αλλά και πέντε ποιήματά του. Και τα πέντε αξιόλογα αλλά «οι κότσυφες» είναι μια ξεχωριστή προσπάθεια. Το βιβλίο προλογίζει ο φιλόλογος Δημήτρης Λάσκαρις.

Όταν συγχωρέθηκε ο Παναγιώτης και η σορός του μετεφέρθη στην Κουμουστά, ομολογώ ότι, φιλοσοφώντας το «πάσα γη τάφος», παραξενεύτηκα λίγο. Τελειώνοντας όμως την ανάγνωση του βιογραφικού, κατάλαβα ότι έγινε το αυτονόητο. Εκεί στην αγκαλιά της Κουμουστάς που κοιμάται τώρα θ' απολαμβάνει τη φύση και θ' ακούει τα πουλιά. Το κελήδημά τους ίσως το ποικίλει η φωνούλα μιας παιδούλας που τραγουδάει «μια βλάχα Βερβενιώτισσα» και η ψυχή του θ' αγαλλιάζει. Γιατί δεν ήταν δυνατόν το τάλαντό του στη μουσική να χαθεί. Κληρονομήθηκε στα εγγόνια του.

Ευάγγελου Α. Κοκκορού **Δημοτικές Εκλογές**

Στις δημοτικές εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στο δήμο μας στις 15/10/2006 συμμετείχαν 3 ανεξάρτητοι συνδυασμοί. Τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

Υποψήφιος	ψήφοι	%	έδρες
Κουμουτσιδης Δημήτριος	1724	51,88	10
Κατσουλάκος Θεόδωρος	949	28,55	4
Κοκκορός Ευστράτιος	650	19,56	3

Στο δημοτικό συμβούλιο εκλέγονται:

- Κουμουτσιδης Δημήτριος (Δήμαρχος), Αλεξανδράκος Δημήτριος, Γεωργόπουλος Παναγιώτης, Ηλιόπουλος Δήμος, Καλονάκης Κωνσταντίνος, Κονίδης Γεώργιος, Κυριακάκος Σπυρίδων, Ναστάκος Παρασκευάς, Νικολακάκος Αντώνιος, Νικολακάκος Βασίλειος, Ρηγάκος Πέτρος

- Κατσουλάκος Θεόδωρος, Κομνηνός Παναγιώτης, Πρέβας Δημήτριος, Χριστοφιλάκος Παναγιώτης
- Κοκκορός Ευστράτιος, Γκολέμης Βρασίδης, Λεονταρίτης Παναγιώτης

Παναγιώτη Γ. Λαμπρινού
Επιτυγχόντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ

- Αποστολάκου Χριστίνα-Δημόσιας διοίκησης Παντείου
- Ατσαβές Παναγιώτης-Παιδαγωγικό δημοτικής εκπαίδευσης Αιγαίου (Ρόδος)
- Κυριακάκου Ευαγγελία-Παιδαγωγικό δημοτικής εκπαίδευσης Αθήνας
- Λάτση Μαρία-Άννα-Παιδαγωγικό δημοτικής εκπαίδευσης Πάτρας
- Φραγκή Μαρίνα-Οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων οικονομικού παν/μίου Αθήνας

Ιωάννη Π. Σταθάκου
Βιοκλιματική Αρχιτεκτονική

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρκετά χρόνια μιλάμε για ένα αφιέρωμα στη βιοκλιματική αρχιτεκτονική με το Γιώργο και τη Μαρία και επιτέλους κάνουμε την αρχή με ένα μικρό άρθρο, ελπίζοντας του χρόνου σε κάτι πιο ολοκληρωμένο.

Παλιότερα μιλάγαμε για «ηλιακά» σπίτια, «ενεργειακά» κτίσματα κ.λ.π. και τελευταία τα λέμε συνήθως «Βιοκλιματικά», δηλαδή ζουν με το κλίμα όπως οι άνθρωποι. Όπως το χειμώνα φοράμε χοντρά και βαριά ρούχα με μεγάλη δηλ. θερμομόνωση για να κρατάμε τη ζέστη του σώματός μας και το καλοκαίρι λίγα και ελαφρά για τη διώχνουμε, έτσι και τα σπίτια θα τα σχεδιάσουμε έτσι ώστε το χειμώνα να συλλέγουν και να συγκρατούν την ηλιακή θερμότητα και το καλοκαίρι να συλλέγουν και να συγκρατούν τη δροσιά της νύχτας ή του εδάφους. Αυτά τα σπίτια θα τα ονομάσουμε Βιοκλιματικά ή Έξυπνα σπίτια.

Το μικρό μας αφιέρωμα θα έχει την εξής σειρά.

Α. Θέρμανση : Πώς συλλέγουμε την ηλιακή θερμότητα το χειμώνα;

Β. Ψύξη: Πώς απομακρύνουμε τη θερμότητα και συλλέγουμε τη δροσιά το καλοκαίρι;

Γ. Μονώσεις- υλικά: Πώς κρατάμε δηλαδή τη θέρμανση και την ψύξη;

Δ. Θερμική άνεση: Μία περιγραφή γιατί τα Βιοκλιματικά κτίρια εκτός από πιο οικονομικά σε κατανάλωση ενέργειας είναι και πιο ευχάριστα και υγιεινά.

Ε. Βιοκλιματική αρχιτεκτονική και Νομοθεσία

Ζ. Σκόρπιες σκέψεις πάνω στο θέμα.

Α. Θέρμανση

Βλέπουμε ότι ο ήλιος κάθε μέρα αλλάζει τροχιά, το χειμώνα βρίσκεται χαμηλά στο Νότιο και το καλοκαίρι ψηλά στο Βορρά. Στη σχετική βιβλιογραφία υπάρχουν διαγράμματα που μας δείχνουν κάθε μέρα σε κάθε τόπο την ακριβή τροχιά του ήλιου.

Αφού ξέρουμε λοιπόν τις τροχιές του ήλιου όλο το χρόνο, μπορούμε να σχεδιάσουμε έτσι το σπίτι μας ώστε το χειμώνα να δέχεται πολλή ηλιακή ακτινοβολία και το καλοκαίρι λίγη ή καθόλου. Έχει μετρηθεί ότι η νότια πλευρά του κτιρίου δέχεται το χειμώνα τριπλάσια ηλιακή ακτινοβολία από την ανατολική και δυτική πλευρά, ενώ το καλοκαίρι η ακτινοβολία της νότιας πλευράς είναι η μισή σε σχέση με την ανατολική και δυτική. Στην καλή συνεργασία του κτιρίου μας με το περιβάλλον βοηθούν τα «Παθητικά Ηλιακά Συστήματα» τα λέμε παθητικά γιατί δεν καταναλώνουν ενέργεια, αντίθετα με τα «Ενεργητικά Ηλιακά Συστήματα».

Τα κυριότερα από τα Παθητικά Ηλιακά Συστήματα είναι:

1) Νότια ανοίγματα: Το απλούστερο και πιο διαδεδομένο Π.Η.Σ., άσχετα με το αν υπάρχει βιοκλιματική ή όχι σχεδίαση στην οικοδομή, είναι τα νότια ανοίγματα. Κάθε τετραγωνικό μέτρο νότιου ανοίγματος το χειμώνα αποδίδει για κάθε ώρα ηλιοφάνεια όσο μία θερμάστρα 1000W. Επειδή πολλές φορές ο νότος είναι καλυμμένος από γειτονικές οικοδομές μπορούμε π.χ. να κάνουμε ανοίγματα με νότιο προσανατολισμό στην οροφή ή να βρούμε άλλες λύσεις. Στη Λακωνία για να θερμάνουμε 100μ² χρειαζόμαστε 40-50 μ² νότια ανοίγματα.

2) Τοίχος Trombe: Επειδή δεν μπορούμε να έχουμε όλη τη νότια πλευρά τζαμαρία για λόγους θέρμανσης, υπάρχει ο τοίχος Trombe, αποτελείται από έναν τοίχο μεγάλης θερμοχωρητικότητας από μπετόν, τούβλα, πηλό κ.λ.π. πάχους 30-40 cm, βαμμένο σε σκούρο χρώμα στην εξωτερική του επιφάνεια, που συνδυάζεται με μια γυάλινη επιφάνεια, σε απόσταση 3-10 cm περίπου, που περικλείεται από ένα αεροστεγές τελάρο Στο πάνω και στο κάτω μέρος του τοίχου υπάρχουν θυρίδες, που το συνδέουν με το εσωτερικό του κτιρίου σε όλο του το μήκος. Στη διάρκεια της μέρας, όταν ο ήλιος πέφτει στο γυαλί, θερμαίνει τον τοίχο και τον αέρα που βρίσκεται ανάμεσα στον τοίχο και στο γυαλί, ο οποίος ανεβαίνει και μπαίνει στο σπίτι από τις πάνω θυρίδες. Ταυτόχρονα από τις κάτω θυρίδες κρύος αέρας από το σπίτι παίρνει τη θέση του ζεστού και με την σειρά του ζεσταίνεται και ανεβαίνει και αυτός. Παράλληλα όμως ο τοίχος με χρονική καθυστέρηση αρκετών ωρών (ανάλογα με το πάχος του) αποδίδει τη θερμότητα του στο κτίσμα πράγμα πολύ σημαντικό γιατί αποδίδει, όταν έχει πέσει ο ήλιος και το σπίτι αρχίζει να

κρυώνει. Το καλοκαίρι η λειτουργία του τοίχου μπορεί να αντιστραφεί και να διώχνει τον ζεστό αέρα από το κτίριο. Στη Λακωνία για να θερμάνουμε 100μ², χρειαζόμαστε 25-30μ² τοίχου Trombe.

3) Θερμοκήπιο: Το θερμοκήπιο είναι ένας υαλόφραχτος χώρος στη νότια πλευρά του κτιρίου, επιμήκης κατά Ανατολή και Δύση ώστε η μεγαλύτερη πλευρά του να είναι νότια. Το θερμοκήπιο εκτός από χώρο που συμβάλλει στην αποδοτικότερη αξιοποίηση της Ηλιακής Ενέργειας για το κτίριο, είναι και ένας ιδιαίτερα αξιοποιήσιμος χώρος χρήσης και ζωής. Αποτελεί έναν εξαιρετικά ευχάριστο ενδιάμεσο κρίκο μεταξύ του εσωτερικού και του εξωτερικού χώρου, προσθέτοντας μια νέα ποιότητα ζωής στο κτίριο. Το θερμοκήπιο το καλοκαίρι πρέπει να ανοίγει και να αχρηστεύεται.

3) Αεροσυλλέκτες: Ο αεροσυλλέκτης είναι ένας τοίχος Trombe θερμοχωρητικότητα. Επειδή η λειτουργία του δεν απαιτεί θερμική μάζα μπορεί να τοποθετηθεί και ανεξάρτητα από το κτίριο. Στην περίπτωση αυτή ο αέρας μεταφέρεται στο κτίριο μέσω καλά μονωμένων αγωγών. Μπορεί να τοποθετηθεί πολύ εύκολα και σε παλιές κατασκευές πάντα όμως στο Νότο, όπως είπαμε πιο πάνω.

B. Ψύξη

1) Σκιασμός

Το πρώτο πράγμα που κοιτάμε το καλοκαίρι στα σπίτια μας είναι να μην μπαίνει ο ήλιος. Με κάποιο τρόπο φυσικό ή τεχνητό ο ήλιος πρέπει να μείνει έξω από το σπίτι.

Ο φυσικός τρόπος είναι:

Για να προστατέψουμε τα σπίτια από τον ήλιο:

Στο Νοτιά φυτεύουμε φυλλοβόλα δέντρα, κληματαριές ή αναρριχόμενα κλ.π.

Στο Βορρά φυτεύουμε αιθαλή για να μας προστατεύουν χειμώνα καλοκαίρι.

Στην Ανατολή και Δύση φυτεύουμε φυλλοβόλα, χωρίς να αποκλείονται και τα αιθαλή π.χ. μουριές, καρυδιές, ελιές και κισσοί που καλύπτουν τις όψεις κ.λ.π.

Ο τεχνητός τρόπος είναι:

Σκίαστρα σταθερά και κινητά:

Τα σταθερά πρέπει να είναι μελετημένα έτσι ώστε το χειμώνα να αφήνουν τις ακτίνες του ήλιου να περνούν, ενώ τα κινητά να έχουν ευκολία χρήσης, αντοχή στο χρόνο και όλα να χουν ταιριασμένη στο κτίριο εμφάνιση.

Τα κινητά μπορούν να έχουν οριζόντια ή κάθετο άξονα. Τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα είναι τα γνωστά με παντζούρι, τα οποία όμως έχουν το πρόβλημα πως όταν είναι κλειστά, δεν αφήνουν το φως να περάσει, γι αυτό συνήθως σχεδιάζουμε κάτι σαν εξωτερικές περσίδες σε πιο μεγάλο μέγεθος σε απόσταση 0.50μ – 1.00μ από το άνοιγμα. Οι εσωτερικές περσίδες αποκλείονται, γιατί όταν ο ήλιος έχει μπει μέσα στο κτίριο, μόνο από την απ' ευθείας ακτινοβολία γλιτώνουμε.

2) Αερισμός

Φυσικός οριζόντιος: Στα χωριά ξέρουμε πως πάντα ανοίγουμε τα σπίτια το βράδυ για να δροσιστούν και τα κλείνουμε το πρωί για να κρατήσουμε τη δροσιά όλη την ημέρα. Στα Βιοκλιματικά κτίρια απλά έχουμε παρατηρήσει την κατεύθυνση

των τοπικών δροσερών ανέμων, συνήθως είναι οι Βοριάδες στην Ελλάδα και έχουμε σχεδιάσει έτσι τα ανοίγματά μας, ώστε να διευκολύνουμε το διαμπερή αερισμό.

Μηχανικός οριζόντιος: Όταν ο φυσικός αερισμός δεν επαρκεί κυρίως σε κτίρια πόλεων, μπορούμε να προσθέσουμε μηχανικό αερισμό. Μ ένα διαφορικό θερμοστάτη (αξίας 150) και με μερικούς εξαεριστήρες, μπορούμε να κατεβάσουμε την πρωινή θερμοκρασία του κτιρίου ως και 4 C. Κοντινό μας παράδειγμα το Δημαρχείο της Σπάρτης πάνω από την Τράπεζα Εργασίας, εάν είχε μηχανικό αερισμό και πιθανά μερικά σκίαστρα για τον δυτικό ήλιο, θα είχε το πρωί 5-6 C λιγότερο και μάλλον δεν θα χρειαζόταν καθόλου κλιματισμό ή θα χρειαζόταν για λίγο το μεσημέρι.

Φυσικός κάθετος αερισμός: Εκτός από τον οριζόντιο αερισμό που μιλήσαμε υπάρχει και ο κάθετος. Ξέρομε πως ο ζεστός αέρας ανεβαίνει επάνω, οπότε μπορούμε να έχουμε μια «ηλιακή καμινάδα» κατά προτίμηση σκούρου χρώματος, ώστε να διώχνουμε το ζεστό αέρα το κτιρίου. Μπορούμε να τραβήξουμε δροσερό αέρα από το υπόγειο ή από σωλήνες στο έδαφος, με άλλα λόγια ανεβάζοντας τη δροσιά του υπογείου στο σπίτι. Στα πολυώροφα κτίρια μπορεί να βοηθήσει η σκάλα στον κάθετο αερισμό. Το έδαφος ξέρουμε πως έχει μέση θερμοκρασία σε 1.00μ βάθος 22 C στη Σπάρτη, οπότε με ένα σωλήνα στο έδαφος και έναν εξαεριστήρα έχουμε φυσικό κλιματισμό, με κυκλική ροή του αέρα. Έχω ήδη κατασκευάσει ένα μικρό ξενώνα εφαρμόζοντας αυτό το σύστημα δροσισμού, και θα έχω συγκεκριμένα αποτελέσματα

Τέλος οι ανεμιστήρες οροφής που παραδοσιακά είχαν τα καφενεία είναι πολύ χρήσιμοι. Δεν κατεβάζουν την θερμοκρασία του χώρου αλλά στην υπάρχουσα θερμοκρασία μάς προσφέρουν άνεση σαν πράγματι να επικρατεί στο χώρο χαμηλότερη θερμοκρασία. Δηλαδή στη θερμοκρασία των 29 – 30 C νιώθουμε ότι είμαστε σε θερμοκρασιακό περιβάλλον 26 C.

Γ. Μονώσεις – Υλικά

Βιοκλιματικά κτήρια χωρίς μόνωση και βαριά υλικά κατασκευής π.χ. μπετόν, πέτρες τούβλα ,πλίνθες κ.λ.π. είναι από δύσκολο έως αδύνατον να γίνουν. Έχουμε όλοι παρατηρήσει, φαντάζομαι, τα αυτοκίνητα που όταν εκτεθούν στον ήλιο τον χειμώνα φτάνουν 25 C οι οποίοι χάνονται βέβαια με δυο-τρία ανοίγματα της πόρτας, γιατί δεν έχουμε βαριά υλικά να συγκρατήσουν την θερμότητα. Η μόνωση τοποθετείται πάντα εξωτερικά ώστε να αποθηκεύεται σ' αυτό θερμότητα και δροσιά και το κτίριο να έχει θερμοκρασιακή σταθερότητα, δηλαδή να αργεί να ζεσταθεί και να κρυώσει. Σε κτίρια περιορισμένης χρήσης όπως θέατρα, κινηματογράφους κ.λ.π. καλό είναι η μόνωση να είναι από μέσα, ώστε να ζεσταίνονται ή να κρυώνουν γρήγορα και οικονομικά . Η μόνωση λοιπόν στην προκειμένη περίπτωση είναι μέσα στο κτίριο (δε λειτουργεί βιοκλιματικά).

Παραθέτω τις θερμ. αγωγιμότητες και τις θερμοχωρητικότητες ορισμένων υλικών, που χρησιμοποιούνται ευρέως: λ=

1) Συμπαγείς λίθοι:	3.00 Kcal/mh C	546 Kcal/μ3 C
2) Μπετόν	1.75 "	492 "
3) Άργιλος με άχυρο	0.60 "	220 "

4) Τούβλα κοινά	0.40	''	378	''
5) Υαλότουβλα	0,035	''	0.00	''
6) Πλάκες από διογκωμένο φελλό	0.035	''	0.00	''

Όσο μεγαλύτερη θερμ. αγωγιμότητα βλέπουμε τόσο λιγότερη μονωτική ικανότητα έχουν τα υλικά. Η πέτρα βλέπουμε έχει ελάχιστη μόνωση, αντίθετα από ότι νομίζεται π.χ. τοίχος 0.85μ πέτρας έχει μόνωση όση 0.10μ τούβλο. Έχει όμως μεγάλη θερμοχωρητικότητα που χρησιμεύει το καλοκαίρι σαν αποθήκη δροσιάς.

Δ. Θερμική άνεση

Λέμε ότι ένα άτομο έχει το αίσθημα της θερμικής άνεσης, όταν αισθάνεται άνετα στο χώρο και δεν προτιμά ούτε πιο θερμό ούτε πιο ψυχρό περιβάλλον. Μπορούμε ίσως λίγο απλοποιημένα, να ορίσουμε την ανθρώπινη ιστορία, σαν προσπάθεια του ανθρώπου να βρει τροφή και θερμική άνεση.

Η θερμική άνεση επηρεάζεται από τα εξής στοιχεία

A) Θερμοκρασία αέρα αυτή δείχνουν τα θερμόμετρα

B) Μέση θερμοκρασία περιβαλλουσών επιφανειών

Γ) Ταχύτητα αέρα

Δ) Υγρασία περιβάλλοντος

Παραθέτω παρακάτω ένα μικρό πίνακα με ισοδύναμα ζεύγη θερμοκρασιών.

Θερμ. αέρα .C 9.1 13 17.2 21.1 25 28.85 32.75

Θερμ. τοιχωμάτων C 29.4 26.7 23.9 21.1 18.3 15,6 12.80

Κάθε ζεύγος τιμών δίνει περίπου το αίσθημα της άνεσης που έχει ένα άτομο σε χώρο με θερμοκρασία αέρα και τοίχων 21.1 C

Έτσι εξηγείται αυτό που λέγανε παλιά για το τζάκι «μπρος πύρα και πίσω κλαδευτήρα». Το σπίτι κρύο γιατί οι άνθρωποι δουλεύουν στα χωράφια. Η πέτρα έχει μικρή μόνωση και μεγάλη θερμοχωρητικότητα, το τζάκι εκατοντάδες βαθμούς θερμοκρασία, από κει και πέρα απλό είναι. **Τη μεγαλύτερη θερμική άνεση με τις χαμηλότερες θερμοκρασίας την προσφέρουν οι βιοκλιματικές κατασκευές, αμέσως μετά αυτές με την ενδοδαπέδια θέρμανση και κάπου στη μέση βρίσκονται οι συμβατικές οικοδομές με τα σώματα καλοριφέρ.** Αυτό, όταν μέσα στο κτίριο έχουμε αλλού υψηλές και αλλού χαμηλές θερμοκρασίες δημιουργούνται μικρά ρεύματα, που δημιουργούν αίσθημα δυσφορίας.

Ε. Βιοκλιματική αρχιτεκτονική και νομοθεσία

Η Ελληνική νομοθεσία προσαρμόστηκε στα παγκόσμια πλαίσια, που διαμόρφωσε η πετρελαϊκή κρίση του 1973, με τον ισχύοντα «Κανονισμό Θερμομόνωσης» του 1979. Το 1998 ύστερα από συνέδρια, σεμινάρια και επιτροπές εκπονήθηκε ο νόμος που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 880.Β 19-8-98, ακολουθώντας τις οδηγίες της ΕΟΚ. Ο νόμος είναι ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟΣ! και θέλει λίγη επεξεργασία για να εφαρμοστεί. Έχουμε 2007 και απ' ότι, λένε στο Υπουργείο θέλουμε τουλάχιστον 2 χρόνια για την εφαρμογή του. Ενώ για τις ανεμογεννήτριες και τα υδροηλεκτρικά, το πράγμα οργανώθηκε στο άψε – σβήσε. Γιατί;

Z. Σκόρπιες σκέψεις πάνω στο θέμα.

Α) Δεν υπάρχουν Βιοκλιματικά και μη κτίρια, όλα τα κτίρια είναι λίγο ή πολύ Βιοκλιματικά . Όσο περισσότερη ενέργεια κερδίζουμε, χωρίς μεγάλες επενδύσεις τόσο καλύτερα. Γι' αυτό το λόγο δεν χρησιμοποιούνται πια τα «ενεργητικά ηλιακά συστήματα» με ηλιακούς συλλέκτες και άλλα μηχανήματα, γιατί είδαμε ότι έχουν 25 χρόνια απόσβεσης περίπου. Τα «παθητικά» ή υβριδικά όπως λέμε τα συστήματα που αναφέρουμε πιο πάνω έχουν χρόνο απόσβεσης 2-5 χρόνια. Χρόνο απόσβεσης εννοούμε το οικονομικό όφελος από θέρμανση και ψύξη ώστε να καλυφθεί η αρχική δαπάνη επένδυσης.

Β) Όσον αφορά τη διαρρύθμιση του σπιτιού προτιμούμε πάντα νάχουμε στο Νοτιά τους συχνότερα χρησιμοποιούμενους χώρους (καθιστικό, τραπεζαρία) και στο Βορρά τους λιγότερο. Τα υποδομάτια καλό είναι να βρίσκονται στην Ανατολή ώστε να ξυπνάμε με τον πρωινό ήλιο και να διευκολύνεται η μεσημβρινή ανάπαυση χωρίς ήλιο.

Γ) Παρατηρώ ότι περισσότερα παλαιά κτίρια δεν έχουν καθόλου μόνωση π.χ. Δημαρχείο Δ. Φάριδος. Εάν τοποθετηθεί μόνωση στην ταράτσα που κοστίζει περίπου 15-18€/μ² και νυχτερινός αερισμός, πιστεύω ότι δε θα χρειάζεται καθόλου κλιματισμός. Η απόσβεση θα γίνει σε 2-3 χρόνια και οι συνθήκες εργασίας θα είναι απίστευτα καλύτερες. Άρα κερδίζουμε και σε παραγωγικότητα όχι μόνο σε οικονομία.

Στα παλαιά σπίτια η μόνωση κοστίζει περίπου 500 Ευρώ (με την τοποθέτηση υαλοβάμβακα ή πετροβάμβακα πάνω από το ταβάνι) με θεαματικότητα αποτελέσματα μείωση θερμοκρασίας 5-7 C. Στα καινούργια η μόνωση της οροφής τοποθετείται κάτω από την πλάκα, ενώ πρέπει να τοποθετείται από πάνω. Κοστίζει κάτι παραπάνω αλλά έχει εντυπωσιακά αποτελέσματα γιατί και η πλάκα χρησιμοποιείται σαν «αποθήκη» θερμότητας και δροσιάς και δεν φθείρεται από τις θερμοκρασιακές μεταβολές, συστολή –διαστολή, συνέχεια όλοι ξέρουμε τι γίνεται.

Δ) Τα λυόμενα δεν μπορούν να λειτουργήσουν βιοκλιματικά, γιατί δεν έχουν βαριά υλικά κατασκευής.

Ε) Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική ήταν πάντα Βιοκλιματική. Παντού τα σπίτια χτίζονταν, έτσι ώστε να παρέχουν τις καλύτερες συνθήκες διαβίωσης με την χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας. Έτσι βλέπουμε διαφορετικές μορφολογίες σπιτιών σε διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες. Η κατάσταση άλλαξε με την χρήση των ορυκτών καυσίμων για θέρμανση –ψύξη , πετρελαίου, φωταερίου, λόγω του ότι νομίσαμε πως είναι ανεξάντλητες. Τώρα όμως που βλέπουμε τα αποθέματα να τελειώνουν ξαναγυρίζουμε στις παραδοσιακές αρχιτεκτονικές αντιλήψεις.

Παντελή Χριστάκου
Ύστερα από εξήντα χρόνια

Ένα απογευματινό μέσα στους χειμωνιάτικους μήνες του 2005-2006 χτύπησε το τηλέφωνό μου και, όπως συνήθως, το σήκωσε η γυναίκα μου. Μιλάει και λέει: «Ο κυρ Παντελής ο Χριστάκος είναι εκεί»; Του λέει η γυναίκα μου: «Εδώ είναι ο κυρ Παντελής ο Χριστάκος. Ποιος τον ζητάει»; Και απαντάει: «Είμαι ο Δημήτρης ο Γαλάνης. Το παίρνω εγώ το τηλέφωνο και λέω: «Ποιος είναι»; Μου απαντάει: «Γεια σου Παντελή, σε γνώρισα από την φωνή και ας έχουν περάσει 60 χρόνια».

3,5 χρόνια στρατιωτική περιπέτεια ήτανε αυτή. Έχουμε βγάλει και μια φωτογραφία, όταν υπηρετούσαμε εδώ στην Αθήνα. Πρέπει να ήτανε μέσα στο 1947. Τρεις μαζί, εγώ, ο Δημήτρης ο Γαλάνης από το Μέτσοβο και ο τρίτος ο Κώστας ο Αθανασόπουλος από την Πάτρα. Είμαστε σε ειδικότητα, υπηρετήσαμε στον 718 λόχο μηχανικού. Τα 3,5 χρόνια τα περάσαμε σε αποστολές Αθήνα-Κρήτη, Αθήνα-Μυτιλήνη, Σάμος-Μυτιλήνη, Κρήτη-Αθήνα, Αθήνα-Λουτράκι (σχολή μηχανικού), Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Καστοριά-Ναύπλιο. Και από Ναύπλιο εγώ πήγα ως πολίτης στην Αθήνα για δουλειά και οι άλλοι δύο πήγαν στον τόπο καταγωγής τους.

Με τον Δημήτρη το Γαλάνη συναντηθήκαμε εδώ στο Αιγάλεω Αττικής ύστερα από 60 χρόνια, ο οποίος διαμένει οικογενειακώς εδώ στον γειτονικό Δήμο Χαϊδαρίου Αττικής. Η συνάντησή μας έγινε εδώ στο σπίτι μου με κρασί και μεζέδες και περάσαμε ωραία. Τον ρώτησα: «Πού βρήκες την διεύθυνσή μου»; Και μου απάντησε ο Γαλάνης: «Στην γειτονιά που διαμένω ένα παιδί μιας οικογένειας υπηρετεί στρατιώτης στο στρατόπεδο της Σπάρτης. Κάποια στιγμή πήρε άδεια και ήλθε στην Αθήνα να δει τους γονείς του. Συναντηθήκαμε τυχαία στην γειτονιά και μου είπε ότι υπηρετεί στη Σπάρτη και ότι έχει πάει επανειλημμένα σε ένα ωραίο χωριό το Ξηροκάμπι. Του είπα, όταν ξαναπάει στο Ξηροκάμπι να ρωτήσει για έναν Παντελή Χριστάκο. Όταν ο στρατιώτης επέστρεψε στο στρατόπεδο της Σπάρτης, πήγε κάποιο απόγευμα στο Ξηροκάμπι και ρώτησε αν υπάρχει εκεί κάποιος Παντελής Χριστάκος. Επήρε την απάντηση ότι υπάρχει Παντελής Χριστάκος, αλλά μένει στην Αθήνα. Ο στρατιώτης τα κράτησε σημείωση όλα αυτά που του είπαν στο Ξηροκάμπι και μου τα έστειλε. Στη συνέχεια, σύμφωνα με τα γραφόμενα του φαντάρου, επήγα στον ΟΤΕ και βρήκα την διεύθυνσή σου». Έτσι έγινε η συνάντησή μας.

Εγώ τώρα για όλη αυτή την διαδικασία θέλω να απευθύνω τα θερμά μου συγχαρητήρια στον υπέρ-άνθρωπο και χίλια ευχαριστώ στον άνθρωπο που έδωσε μια πλήρη πληροφορία.

Της αγοράς

Αυθεντικό. Η σκηνή σ' ένα μεγάλο κατάστημα του Καναδά, όπου ηλικιωμένος Κουμουστιώτης ψώνιζε. Ο κόσμος πολύς και βιασύνη μεγάλη. Η Καναδέζα ταμίας, βλέποντας τον ηλικιωμένο Κουμουστιώτη να σέρνει με δυσκολία τα βήματά του και να καθυστερεί κάπως τους πελάτες, τον παρατήρησε σε τόνο ειρωνικό για τις γενικότερες και ειδικότερες ικανότητές του. Εκείνος κατάλαβε τα υπονοούμενα και βγάζοντας με δυσκολία το πορτοφόλι από την τσέπη του για να πληρώσει την αποστομωσε σε άπταιστα ελληνικά: «Τι να σου κάμω; Έπρεπε να σ' είχα κείνα τα χρόνια στου Πουλιού τη βρύση, να σ' έκαμα να'χεις το βρακί σου 'να μήνα στο σακκούλι. Άειντο τώρα και λέγε ό,τι θέλεις, έτσι που με κατάντησε ο Καναδάς...»

H. G. M.

Ο μακαρίτης Θρασύβουλος Μιχαλάκος ήταν ένας πράος άνθρωπος και λιγομίλητος. Έτσι τον θυμούμαστε εμείς, οι κάποιας ηλικίας άνθρωποι. Ως νέος είχε κι αυτός τα ενδιαφέροντά του και τις ερωτικές του περιπέτειες. Είχε κάποτε συλληφθεί και επ' αυτοφώρω. Στους συγγενείς μάλιστα της κοπέλας οι οποίοι είχαν ορμήσει εναντίον του είχε πει την αμίμητη φράση: βαράτε, αλλά μην τραβάτε...

H. G. M.

Αύγουστος 2006. Η Τρίτη ΕΣΣΟ του χρόνου κλήθηκε να υπηρετήσει. Ένας συνδημότης μας από τα περίχωρα του Ξηροκαμπίου κατετάγη στο ΚΕΕΜ. Γέμισαν οι λόχοι νεοσύλλεκτους κάθε ηλικίας. Στο διπλανό του κρεβάτι βρισκόταν ένας δεκαοχτάχρονος, ο οποίος στα διαλείμματα από την βασική εκπαίδευση μιλούσε συνεχώς στο κινητό του με μια συνομήλική του. Ένα μεσημέρι μιλούσε πάνω από μία ώρα. Ο συνδημότης μας λαγοκοιμόταν από δίπλα αλλά, θέλοντας και μη, άκουγε. Ο δεκαοχτάχρονος προσπαθούσε να την πείσει για κάτι αλλά η κοπέλιά προφανώς αρνείτο. Τότε αγανακτισμένος της λέει: «Τόσα όχι ούτε την 25^η Μαρτίου». Στο άκουσμα τις φράσης αυτής ο συνδημότης μας επενέβη και διόρθωσε τον δεκαοχτάχρονο για το σφάλμα του, λέγοντας του: «Την 28^η ρε...». Ζαβλακωμένος από την ζέστη και τον ύπνο, δε συμπλήρωσε την φράση, καθώς θεώρησε αυτονόητο ότι εννοείτο το «Οκτωβρίου». Τότε ο δεκαοχτάχρονος, αφού άκουσε την παρατήρηση, λέει στη κοπέλιά: «Έκανα λάθος. Ο φίλος μου από δίπλα με διόρθωσε. Όχι την 25^η Μαρτίου αλλά την 28^η Μαρτίου»!!!

Δ.Θ.Κ.

Ανάλεκτα

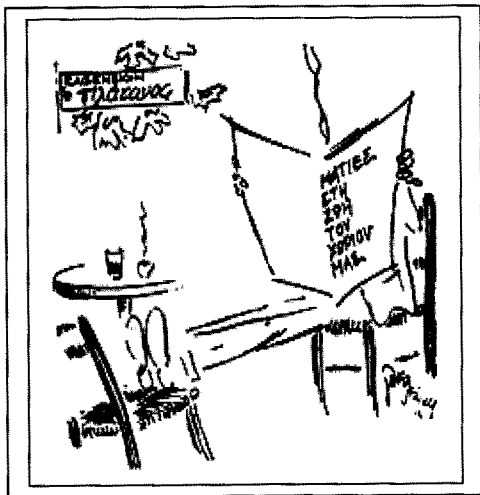
Ο χειμώνας φέτος ήταν πολύ ήπιος. Η θερμοκρασία ήταν αρκετά υψηλή. Τα χιόνια και οι βροχές ελάχιστες. Τα Χριστούγεννα ο Ταϋγκετος είχε πολύ λίγο χιόνι και αυτό μόνο στα ζερβά μέρη. Οι πηγές έβγαζαν λίγο νερό και τα ποτάμια ήταν ξερά. Τα χιόνια και οι βροχές που έπεσαν στα τέλη του Γενάρη και στις αρχές του Φλεβάρη έσωσαν κάπως την κατάσταση. Η Ρασίνα έτρεξε για πρώτη φορά φέτος στις 11 Φλεβάρη. Σταμάτησε όμως να τρέχει στις 10 Μάρτη.

Ευάγγελος Α. Κοκκορός

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Νικόλαος Γεωργίου 40€, Αργυρούλα Μπικάκη 50€, Ευστράτιος Δούκας 20€, Νέλλη Βολτή 20€, Νίκος Παναγέας 20€, Αγγελική Ξηροπόδη 20€, Χρίστος Παπαδάκος 20€, Ιωάννης Παπαδάκος 20€, Αδαμαντία Κριτσιμηλιού 10€, Ηλιάνα Περλίγκα-Σταρόγιαννη 20€, Σταυρούλα Δριμπέλα 10€, Δημήτριος Στούμπος 5€, Παναγιώτης Καρκαμπάσης 5€, Δήμητρα Σπαθανά 25 δολάρια, Πέτρος Ιππιώτης 10€, Δημήτριος Μανιάτης 10€, Σπύρος Τεκόσης 10€, Χαρίλαος Κυριακάκος 10€, Γεώργιος Κοκκορός 5€, Θέμης Μιχαλάκος 10€, Ηλίας Π. Ματθαίος 20€, Γεώργιος Λάτσης 20€, Νικήτας Βλάχος 10€, Τούλα Φραγκή-Παπαδάκη 50€, Άλκης Ξανθάκης 15€, Δημήτριος Κιούσης 10€, Παναγ. Καλότυχος 20€, Λάμπρος Σακελλαριάδης 30€, Σταύρος Παπαδάκος 20€, Γεώργιος Καραμπέλας 30€, ανώνυμος 100€, Ιωάννης Η. Βλάχος 100 δολ. Αμερικής, Χρυσάνθη Γάλλου 5€.

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Νεκτάριος Μαστοράκος και Αικατερίνη Νικολακάκου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Παναγιώτης Κονίδης και Ιωάννα Λερίκου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Σταύρος Σταθάκος και Μαργαρίτα απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Παναγιώτης Κληρονόμος και Κων/να Τσινάλη απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Λεωνίδα Τσολάκης και Σταυρούλα Ματαρά απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Αναστάσιος Φραγκής και Αθηνά Τσετσέρη απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Σταύρος Μανιάτης και Χρυσαφία Κούρλα απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Κων/νος Κουμουστιώτης και Κυριακούλα Σπανάκου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Γεώργιος Μανιάτης και Χριστίνα Γεωργοπούλου απέκτησε αγόρι.

Γάμοι: Η Τζέσσικα Έσσαγιάν του Αγκόπ παντρεύτηκε τον Αναστάσιο Κονίδη του Ευστρατίου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Παναγιώτα Πουλάκου σύζυγος Στέλιου ετών 94,

Αντώνιος Καλογεράς του Κων/νου ετών 91, Κων/νος Κούρταλης του Γεωργίου ετών 74, Γεώργιος Γεωργιτσανάκος του Ευάγγελου ετών 73, Αναστασία Τσαπόγα του Δημητρίου ετών 92, Βασιλική Αμοιρίδη σύζυγος Χρήστου ετών 96, Αναστάσιος Δούκας του Δημητρίου ετών 54, Σταύρος Μιχαλακάκος του Γεωργίου ετών 58, Δημήτριος Κιούσης του Θεοδώρου ετών 70, Αγγελική Καλογερά του Παναγιώτη ετών 81, Τάκης Βασιλειάδης του Αυγήτα ετών 80.

Παλιοπαναγιά

Γάμοι: Η Μαρία Τσίτσου του Ιωάννη παντρεύτηκε τον Απόστολο Βαλκανά του Γρηγορίου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Μαρία Γιαλελή του Γεωργίου ετών 85, Παναγιώτης Ταμπάκης του Ιωάννη ετών 82, Ερμιόνη Ηλιοπούλου του Γεωργίου ετών 77, Χαράλαμπος Δογαντζής του Παναγιώτη ετών 72.

Ποταμιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Κατίνα Αραχωβίτη του Περικλή ετών 81, Χρυσούλα Δούκα του Χρήστου ετών 89, Θεόδωρος Παπαστράτης του Παναγιώτη ετών 77, Αντωνία Βενετσανάκου του Ευστρατίου ετών 94, Δημήτριος Κολλιανιάτης του Γεωργίου ετών 86.

Καμίνια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Κρυστάλλω Θεοφιλοπούλου του Γεωργίου ετών 89, Γαλάτεια Καραχάλιου του Γεωργίου ετών 85, Αμαλία Κυριακάκου του Χαρίλαου ετών 85, Μαγδαληνή

Πολίτη του Νικολάου ετών 82, Δημήτριος Λαγάκος του Θεοδοσίου ετών 81.

Τραπεζοντή

Γάμοι: Η Χαρίκλεια Κουτονιά του Ευσταθίου παντρεύτηκε τον Χρήστο Φούντα του Ιωάννη. Η Παναγιώτα Κρομμύδα του Ανάργυρου παντρεύτηκε τον Σπυρίδωνα Κούτουλα του Παναγιώτη.

Λευκόχωμα – Κυδωνιά

Θάνατοι: Απεβίωσε η Κων/να Ταμπάκη του Δημητρίου ετών 80.

Ανώγεια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Γεώργιος Κατσούλης του Νικολάου ετών 51, Δήμητρα Σημάδη του Γεωργίου ετών 81, Θεόδωρος Σταθάκος του Ιωάννη ετών 77.

Βασιλική (Κουρτσούνα)

Γάμοι: Η Μαρία Σταρόγιαννη του Σταύρου παντρεύτηκε τον Πέτρο Αλικάκο του Σταύρου.

Άρνα

Γεννήσεις: Το ζεύγος Αντώνιος Δρογκάρης και Αναστασία Χριστοπούλου απέκτησε αγόρι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σταυρούλα Αθανασάκου του Γεωργίου ετών 90, Μαρίνος Δημακάκος του Αλέξανδρου ετών 78, Μιχαήλ Γιατράκος του Ανδρέα ετών 84.

Σπαρτιά

Γεννήσεις: Το ζεύγος Γρηγόριος Μητράκος και Γεωργία απέκτησε δίδυμα αγόρια.

Πολοβίτσα – Λιαντίνα

Γεννήσεις: Το ζεύγος Γεώργιος Κουμάνταρος και Μαρία απέκτησε αγόρι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αγλαΐα Καπετανάκου του Χαρίλαου ετών 71, Χαρίλαος Νικολακάκος του Βασιλείου ετών 53.